Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 15ης Ιουλίου 2015*

«Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Ευρωπαϊκή αγορά του προεντεταμένου χάλυβα — Καθορισμός των τιμών, κατανομή της αγοράς και ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών εμπορικής φύσεως — Απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ — Κανόνες για τον καταλογισμό στη μητρική εταιρία πρακτικών θυγατρικής, αντίθετων προς τους κανόνες του — Τεκμήριο πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής — Εύλογη διάρκεια»

Στην υπόθεση T-436/10,

HIT Groep BV, με έδρα το Haarlem (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους G. van der Wal, G. Oosterhuis και H. Albers, στη συνέχεια από τους G. van der Wal και G. Oosterhuis, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους P. Van Nuffel, S. Noë και V. Bottka,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα ακυρώσεως της αποφάσεως C(2010) 4387 τελικό της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 2010, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/38344 — Προεντεταμένος χάλυβας), η οποία τροποποιήθηκε με την απόφαση C(2010) 6676 τελικό της Επιτροπής, της 30ής Σεπτεμβρίου 2010, και με την απόφαση C(2011) 2269 τελικό της Επιτροπής, της 4ης Απριλίου 2011,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους S. Frimodt Nielsen (εισηγητή), πρόεδρο, F. Dehousse και A. M. Collins, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 27ης Ιουνίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

Απόφαση[1] *[παραλειπόμενα]*

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

65 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 15 Σεπτεμβρίου 2010, η Hit Groep άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

66 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 24 Δεκεμβρίου 2010, η Nedri ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα δίκη, προς στήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής, πράγμα που ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου επέτρεψε με διάταξη της 28ης Φεβρουαρίου 2011. Ωστόσο, με έγγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 28 Οκτωβρίου 2013, η Nedri γνωστοποίησε στο Γενικό Δικαστήριο ότι παραιτείται από την αίτηση παρεμβάσεως. Διαγράφηκε, συνεπώς, ως παρεμβαίνουσα από την υπόθεση T-436/10 με διάταξη του προέδρου του έκτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου της 4ης Δεκεμβρίου 2013.

67 Με έγγραφο της 6ης Μαΐου 2011, η Hit Groep ζήτησε να της επιτραπεί να προβάλει νέο λόγο ακυρώσεως, υπό το φως νέων στοιχείων που αποκαλύφθηκαν για πρώτη φορά με το υπόμνημα αντικρούσεως.

68 Με απόφαση της 6ης Ιουνίου 2011, το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε από την Επιτροπή να προσκομίσει τη δεύτερη τροποποιητική απόφαση. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε προς το αίτημα αυτό στις 16 Ιουνίου 2011.

69 Η Hit Groep επιβεβαίωσε, με έγγραφο της 26ης Ιουλίου 2011, ότι ζητεί να της επιτραπεί να προσαρμόσει τους λόγους ακυρώσεως που είχε προβάλει, κατόπιν της εκδόσεως της δεύτερης τροποποιητικής αποφάσεως.

70 Με έγγραφο της 29ης Ιουλίου 2011 το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε το αίτημα αυτό.

71 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 20 Οκτωβρίου 2011, με την υποβολή, από την Επιτροπή, του υπομνήματος ανταπαντήσεως στη γλώσσα διαδικασίας.

72 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή διατύπωσε τη θέση της επί του υποβληθέντος από την προσφεύγουσα αιτήματος προσαρμογής των λόγων ακυρώσεως, καθώς και επί των παρατηρήσεών της κατόπιν της εκδόσεως της δεύτερης τροποποιητικής αποφάσεως.

73 Κατόπιν μεταβολής της συνθέσεως των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου στις 23ης Σεπτεμβρίου 2013, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο έκτο τμήμα, στο οποίο ανατέθηκε, επομένως, η υπό κρίση υπόθεση στις 3 Οκτωβρίου 2013.

74 Η προκαταρκτική έκθεση του άρθρου 52, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου κοινοποιήθηκε στο έκτο τμήμα στις 8 Νοεμβρίου 2013.

75 Στις 17 Δεκεμβρίου 2013, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο έθεσε γραπτώς ερωτήσεις στην Επιτροπή. Η Επιτροπή απάντησε στις 6 Φεβρουαρίου 2014. Η προσφεύγουσα υπέβαλε τις παρατηρήσεις της επί της απαντήσεως της Επιτροπής με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 14 Μαρτίου 2014.

76 Στις 14 Μαΐου 2014, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

1 — Παρατίθενται μόνον οι σκέψεις των οποίων η δημοσίευση κρίνεται σκόπιμη από το Γενικό Δικαστήριο.

77 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις γραπτές και προφορικές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 27ης Ιουνίου 2014.

78 Η Hit Groep ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση ως προς αυτήν και, ειδικότερα, το άρθρο 1, σημείο 9, στοιχείο β', το άρθρο 2, σημείο 9, και το άρθρο 4, σημείο 22,

— επικουρικώς, να ακυρώσει ή να μειώσει προσηκόντως το πρόστιμα που της επιβλήθηκε με το άρθρο 2, σημείο 9, της προσβαλλομένης αποφάσεως,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

79 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή,

— να καταδικάσει τη Hit Groep στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

80 Η Hit Groep προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως προς στήριξη του αιτήματός της ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και, επικουρικώς, δύο λόγους, προς στήριξη του αιτήματος περί ακυρώσεως ή μειώσεως του επιβληθέντος σε αυτήν προστίμου.

81 Η Hit Groep προέβαλε επίσης, συμπληρωματικώς, έκτο λόγο ακυρώσεως διαρκούσης της έγγραφης διαδικασίας.

82 Ο πρώτος λόγος αφορά, αφενός, παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ και, αφετέρου, ελλιπής αιτιολόγηση, κατά το μέρος που με την προσβαλλόμενη απόφαση καταλογίζεται στη Hit Groep παράβαση για το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1998 και 17ης Ιανουαρίου 2002.

83 Στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου, προβάλλεται ότι η επιβολή προστίμου στη Hit Groep, η οποία δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα από την 1ης Νοεμβρίου 2004, αντιβαίνει στους σκοπούς του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, στην ευρωπαϊκή πολιτική επιβολής προστίμων και στην αρχή της αναλογικότητας, καθώς το πρόστιμο αυτό δεν είναι πρόσφορο ούτε απαραίτητο.

84 Στο πλαίσιο του τρίτου λόγου, προβάλλεται ότι κακώς καταλογίστηκε στη Hit Groep ευθύνη αλληλεγγύως και εις ολόκληρον για παράβαση διαπραχθείσα από τη Nedri.

85 Στο πλαίσιο του τέταρτου λόγου προβάλλει ότι το ύψος του επιβληθέντος στη Hit Groep προστίμου είναι εσφαλμένο, διότι η Επιτροπή:

— έλαβε υπόψη της τον κύκλο εργασιών της Hit Groep για το 2002, κατά παράβαση του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 και κατ' αντίθεση προς την αρχή της αναλογικότητας (πρώτο σκέλος),

— έπρεπε να της χορηγήσει μείωση αντίστοιχη με αυτή που χορήγησε στη Nedri λόγω επιείκειας, διότι δεν είναι δυνατόν να υπέχει ευθύνη μεγαλύτερη από τη Nedri (δεύτερο σκέλος),

— προέβη σε χωριστό υπολογισμό του προστίμου που της επέβαλε, αντί να το περιορίσει σε κλάσμα του επιβληθέντος στη Nedri προστίμου, δεδομένου ότι δεν της καταλογίστηκε αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθύνη για την καταβολή του επιβληθέντος σε αυτήν προστίμου (τρίτο σκέλος),

— παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, μη λαμβάνοντας υπόψη, μετά την εφαρμογή του ορίου του 10 %, την περιορισμένη διάρκεια του διαστήματος για το οποίο της καταλογίστηκε ευθύνη για τη διαπραχθείσα από τη Nedri παράβαση (τέταρτο σκέλος).

86 Ο πέμπτος λόγος, ο οποίος προβάλλεται επικουρικώς, αφορά υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας από την Επιτροπή.

87 Στο πλαίσιο του έκτου λόγου, προβάλλεται ότι το χρονικό διάστημα δραστηριότητας της Nedri, βάσει του οποίου υπολογίστηκε το πρόστιμο, υπερβαίνει το χρονικό διάστημα για το οποίο καταλογίστηκε στη Hit Groep αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθύνη για τη θυγατρική της.

88 Τέλος, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα προέβαλε έβδομο λόγο ακυρώσεως, σχετικά με υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας από το Γενικό Δικαστήριο.

Επί των τριών πρώτων λόγων ακυρώσεως

Υπόμνηση της προσβαλλομένης αποφάσεως

89 Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι, από την 1η Ιανουαρίου 1998 έως τις 17 Ιανουαρίου 2002, η προσφεύγουσα κατείχε το σύνολο του κεφαλαίου της Nedri κατά 100 % και, ως εκ τούτου, ισχύει το τεκμήριο της ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής, το οποίο η προσφεύγουσα δεν μπόρεσε, σύμφωνα με την Επιτροπή, να ανατρέψει (αιτιολογικές σκέψεις 804 έως 812 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

90 Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή εκτίμησε ότι πρέπει να καταλογιστεί στη Nedri ευθύνη για την παράβαση για το διάστημα από την 1η Ιανουαρίου 1984 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2002 και καταλόγισε στη προσφεύγουσα, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τη Nedri, ευθύνη για το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1998 και 17ης Ιανουαρίου 2002 (αιτιολογική σκέψη 813 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

91 Κατά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως:

Οι ακόλουθες επιχειρήσεις [παρέβησαν] το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και, από 1ης Ιανουαρίου 1994, το άρθρο 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, μετέχοντας, κατά τις αναφερόμενες περιόδους, σε σύνολο συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον κλάδο του προεντεταμένου χάλυβα στην εσωτερική αγορά και, από 1ης Ιανουαρίου 1994, εντός του ΕΟΧ:

[…]

9. Επιχειρήσεις του ομίλου Nedri:

α) Nedri Spanstaal BV, από 1ης Ιανουαρίου 1984 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2002 και

β) Hit Groep BV, από 1ης Ιανουαρίου 1998 έως τις 17 Ιανουαρίου 2002.»

92 Τέλος, με το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επιβάλλει, αφενός, πρόστιμο 5 056 500 ευρώ, για την καταβολή του οποίου ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον οι Nedri και Hit Groep και, αφετέρου, πρόστιμο 1 877 500 ευρώ στη Hit Groep.

Επιχειρήματα των διαδίκων

– Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά, αφενός, με παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, κατά το μέρος που με την προσβαλλόμενη απόφαση καταλογίζεται στη Hit Groep παράβαση για το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1998 και 17ης Ιανουαρίου 2002, και, αφετέρου, με ελλιπή αιτιολόγηση

93 Κατ' ουσίαν, η Hit Groep προβάλλει ότι, τόσο με την ανακοίνωση αιτιάσεων όσο και με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή της καταλόγισε ευθύνη αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, αποκλειστικά και μόνο λόγω της ιδιότητάς της ως μετόχου που είχε υπό τον έλεγχό του και ασκούσε αποφασιστική επιρροή επί της Nedri.

94 Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή διαπίστωσε, ωστόσο, χωρίς να παραθέσει τους λόγους και να αιτιολογήσει την απόφασή της ως προς το ζήτημα αυτό, ότι η προσφεύγουσα παραβίασε και αυτή το άρθρο 101 ΣΛΕΕ.

95 Η Hit Groep προβάλλει ότι, ακόμη και αν μπορεί, ενδεχομένως, να της καταλογιστεί ευθύνη για την παράβαση, τούτο δεν σημαίνει ότι η ίδια είναι αυτουργός της παραβάσεως. Φρονεί ότι δεν είναι αυτουργός ούτε συναυτουργός της παραβάσεως, αλλά της καταλογίζεται ευθύνη μόνο για τη συμπεριφορά για τη συμπεριφορά της Nedri.

96 Ωστόσο, κατά τη Hit Groep, η ευθύνη αυτή δεν είναι του ίδιου μεγέθους με την ευθύνη της επιχειρήσεως που είναι αυτουργός της παραβάσεως και ότι τούτο πρέπει να έχει συνέπειες όσον αφορά το ύψος του προστίμου.

97 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή

– Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, στο πλαίσιο του οποίου προβάλλεται ότι η επιβολή προστίμου στη Hit Groep, η οποία δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα από την 1ης Νοεμβρίου 2004, αντιβαίνει στους σκοπούς του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, στην ευρωπαϊκή πολιτική επιβολής προστίμων και στην αρχή της αναλογικότητας, καθώς το πρόστιμο δεν είναι πρόσφορο ούτε απαραίτητο

98 Η Hit Groep, επικαλούμενη την απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2007, ETI κ.λπ. (C-280/06, Συλλογή, EU:C:2007:775), καθώς και τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση αυτή (EU:C:2007:404), υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, παρά το γεγονός ότι ούτε αυτή ούτε Nedri εξαφανίστηκαν ή μεταβιβάστηκαν σε άλλο νομικό πρόσωπο ή επιχείρηση, εντούτοις η ίδια δεν δραστηριοποιείται πλέον στην αγορά από 1ης Νοεμβρίου 2004 (ήτοι πλέον των πέντε ετών πριν την επιβολή κυρώσεως από την Επιτροπή), της επιβλήθηκε κύρωση μόνο λόγω της ιδιότητάς της ως μητρικής εταιρίας της Nedri, η οποία ήταν η μόνη αυτουργός της παραβάσεως και, ως εκ τούτου, το πρόστιμο δεν έχει κανένα αποτρεπτικό αποτέλεσμα ως προς αυτή.

99 Επομένως, η κύρωση αυτή δεν συνάδει προς τους σκοπούς της ευρωπαϊκής πολιτικής ανταγωνισμού και την αρχή της αναλογικότητας, διότι δεν είναι πρόσφορη ούτε απαραίτητη για την επίτευξη του σκοπού του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με την προσφεύγουσα.

100 Η προσφεύγουσα φρονεί, κατ' ουσίαν, ότι, υπό τέτοιες περιστάσεις, η αρχή της οικονομικής συνέχειας θα είχε ως συνέπεια την επιβολή κυρώσεως μόνο στο νομικό πρόσωπο που διέπραξε την παράβαση, δηλαδή στη Nedri, δεδομένου ότι η ίδια, η οποία ήταν απλώς εταιρία συμμετοχών, αποτελεί πλέον άδειο κέλυφος.

101 Συγκεκριμένα, κατά την προσφεύγουσα, εάν μια εταιρία συμμετοχών, όπως η ίδια, μεταβιβάσει θυγατρική που έχει υποπέσει σε παράβαση και στη συνέχεια παύσει την οικονομική δραστηριότητά της, η οικονομική συνέχεια του πρώην ομίλου στηρίζεται στην επιχείρηση που διέπραξε την παράβαση, οπότε το πρόστιμο πρέπει να επιβληθεί σε αυτήν και όχι στην εταιρία συμμετοχών, η οποία είναι οικονομικά ανενεργός.

102 Η Hit Groep υποστηρίζει ακόμη ότι η επιλογή της Επιτροπής όσον αφορά το αν θα επιβάλει κυρώσεις στη μητρική εταιρία ή στη θυγατρική, βάσει της νομολογίας, θα έπρεπε να την οδηγήσει, για λόγους αποτελεσματικότητας, στην επιβολή κυρώσεως μόνο στη Nedri.

103 Περαιτέρω, η Hit Groep προβάλλει ότι, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή δεν μπορεί να καθορίσει το πρόστιμο που επιβάλλει σε θυγατρική βάσει του κύκλου εργασιών της πρώην μητρικής εταιρίας, εφόσον, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως, η επιχείρηση έχει αποσχιστεί, διότι ο κύκλος εργασιών της πρώην μητρικής εταιρίας δεν αντικατοπτρίζει πλέον την πραγματική οικονομική δυνατότητα της επιχειρήσεως αυτής. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έπρεπε να καθορίσει το ύψος του προστίμου κατ' αντιστοιχίαν προς την πραγματική οικονομική δυνατότητά της, η οποία, δεδομένου του περιορισμένου κύκλου εργασιών της και της ανυπαρξίας οικονομικής δραστηριότητας, ήταν (και παραμένει) μηδενική. Επομένως, το πρόστιμο έπρεπε να επιβληθεί μόνο στη Nedri.

104 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

– Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, περί εσφαλμένου καταλογισμού στη Hit Groep ευθύνης, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, για τη διαπραχθείσα από τη Nedri παράβαση

105 Στη Hit Groep καταλογίστηκε αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθύνη για τη διαπραχθείσα από τη Nedri παράβαση για το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1998 και 17ης Ιανουαρίου 2002.

106 Η Hit Groep τονίζει, ωστόσο, ότι η Επιτροπή δεν εξέφρασε άποψή όσον αφορά το διάστημα από 1ης Μαΐου 1987 έως την 1η Μαΐου 1994, κατά το οποίο η προσφεύγουσα επίσης κατείχε το 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής της. Όσον αφορά το διάστημα μεταξύ 1ης Μαΐου 1994 και 31 Δεκεμβρίου 1997, η Επιτροπή εκτίμησε ότι δεν διέθετε αποδείξεις για την άσκηση αποφασιστικής επιρροής επί της Nedri.

107 Η Hit Groep φρονεί, κατ' ουσίαν, ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, ανέτρεψε το τεκμήριο κατά το οποίο μητρική εταιρία κατέχουσα το 100 % του κεφαλαίου θυγατρικής που έχει υποπέσει σε παράβαση ασκεί αποφασιστική επιρροή επί της συμπεριφοράς της θυγατρικής της.

108 Υπενθυμίζει ότι, κατά το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1998 και 17ης Ιανουαρίου 2002, αποτελούσε εταιρία συμμετοχών.

109 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, λόγω της φύσεως της εταιρίας συμμετοχών, του τρόπου λειτουργίας της και του εύρους, των συμμετοχών της, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ένα τέτοιο νομικό πρόσωπο ασκεί αποφασιστική επιρροή επί θυγατρικής, ακόμη και όταν κατέχει το 100 % του κεφαλαίου της, εκτός εάν η Επιτροπή αποδείξει το αντίθετο.

110 Η Hit Groep επισημαίνει, συναφώς, πρώτον, ότι η Επιτροπή στηρίζεται, πρώτον, σε οδηγία (directie-instructie) του Μαΐου του 1994. Ωστόσο, η οδηγία αυτή είναι κατά τέσσερα έτη προγενέστερη του διαστήματος για το οποίο η Επιτροπή θεωρεί αποδεδειγμένη την άσκηση αποφασιστικής επιρροής. Επιπλέον, υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η οδηγία αυτή δεν αφορά την καθημερινή διαχείριση ούτε την εμπορική πολιτική της θυγατρικής και ότι δεν συνιστά κάτι περισσότερο από την άσκηση δικαιωμάτων που ο νόμος και το καταστατικό απονέμουν στην εταιρία

συμμετοχών υπό την ιδιότητά της ως μετόχου. Τέλος, κατά τη Hit Groep, τόσο η Nedri όσο και η ίδια επισήμαναν ότι δεν είναι σαφή η φύση της εν λόγω οδηγίας και ότι η Nedri, παρά τις σε βάρος της δηλώσεις της, δεν προσέδωσε στην οδηγία αυτή το περιεχόμενο που της προσδίδει η Επιτροπή.

111 Επισημαίνει, δεύτερον, ότι η Επιτροπή εκκινεί από την παραδοχή ότι υπήρχε διευθύνων όμιλος, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιούνταν περίπου πέντε συσκέψεις κατ' έτος. Η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι παραδέχθηκε ότι, στο πλαίσιο του ομίλου αυτού, συζητούνταν η γενική πορεία των επιχειρηματικών υποθέσεων, καθώς και άλλα σημαντικά ζητήματα. Προβάλλει ότι διέθετε τότε δύο μόνον υπαλλήλους, ενώ ο αριθμός των συμμετοχών της ανερχόταν σε 11 το 1994 και είχε φτάσει τις 26 το 2001. Φρονεί ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή δεν μπορούσε να αρκεστεί στα περί ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής, χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις, παρά το γεγονός ότι η προσφεύγουσα όντως ζητούσε από τη Nedri να την ενημερώνει για τη γενική πορεία των επιχειρηματικών υποθέσεων και για ζητήματα του ενδιαφέροντός της. Η Hit Groep φρονεί ότι η Επιτροπή δεν αιτιολογεί ούτε στοιχειοθετεί τη θέση της σχετικά με το εύρος των συνεννοήσεων στο εσωτερικό του διευθύνοντος ομίλου.

112 Επισημαίνει, τρίτον, ότι η Επιτροπή επικαλείται επιβαρυντική για τη Nedri δήλωση, σύμφωνα με την οποία, κατά τις συσκέψεις του διευθύνοντος ομίλου, συζητούνταν όλα τα εμπορικής φύσεως ζητήματα. Θεωρεί ότι έχει ήδη παράσχει διευκρινίσεις επ' αυτού κατά τη διοικητική διαδικασία και ότι οι δηλώσεις αυτές προέρχονται από εμπλεκόμενο στην παράβαση, χωρίς να τεκμηριώνονται από έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία ή δηλώσεις τρίτων.

113 Η Hit Groep διατείνεται, αντιθέτως, ότι, από την εξέλιξη των επιχειρηματικών υποθέσεων, προκύπτει ότι δεν ασκούσε επιρροή επί της θυγατρικής της. Συγκεκριμένα, φρονεί, κατ' ουσίαν, ότι η Nedri άρχισε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη το 1984, ήτοι δεκατέσσερα έτη πριν το διάστημα για το οποίο θεωρείται ότι ασκούσε αποφασιστική επιρροή επ' αυτής, και ότι η Nedri συνέχισε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη έως το φθινόπωρο του 2002, όταν πλέον η προσφεύγουσα είχε μεταβιβάσει τη συγκεκριμένη θυγατρική. Η προσφεύγουσα θεωρεί αποδεδειγμένο ότι η Nedri ενεργούσε αυτοτελώς.

114 Τέλος, η προσφεύγουσα προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι είναι αβάσιμη η διαπίστωση της Επιτροπής ότι η προσφεύγουσα δραστηριοποιείται στον κλάδο της χαλυβουργίας και ότι, συνεπώς, οι εμπορικές δραστηριότητες της Nedri σχετίζονταν με τη δική της επιχειρηματική δραστηριότητα. Υποστηρίζει ότι η Επιτροπή ουδέποτε υποστήριξε ότι η προσφεύγουσα γνώριζε για τη διαπραχθείσα από τη Nedri παράβαση και ότι η ίδια παγίως αρνείται ότι γνώριζε για την παράβαση, οπότε καθίστανται αλυσιτελή τα υποστηριζόμενα από την Επιτροπή περί δραστηριοτήτων της προσφεύγουσας στον κλάδο της χαλυβουργίας, οι οποίες, άλλωστε, δεν σχετίζονται με τον κλάδο του APC.

115 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

116 Πρέπει καταρχάς να εξεταστεί ο τρίτος λόγος ακυρώσεως και, εν συνεχεία, ο πρώτος και ο δεύτερος λόγος διαδοχικώς.

– Υπόμνηση των αρχών

117 Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της επιχειρήσεως περιλαμβάνει κάθε οντότητα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος στο οποίο υπάγεται και του τρόπου χρηματοδοτήσεώς της. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει αφενός ότι, στο πλαίσιο αυτό, η επιχείρηση πρέπει να νοείται ως ενιαία οικονομική οντότητα, έστω και αν από νομική άποψη αποτελείται από περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, και, αφετέρου, ότι, όταν μια τέτοια

οικονομική οντότητα παραβαίνει τους κανόνες του ανταγωνισμού, η παράβαση της καταλογίζεται σύμφωνα με την αρχή της προσωπικής ευθύνης (βλ. απόφαση της 29 Σεπτεμβρίου 2011, Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, C-521/09 P, Συλλογή, EU:C:2011:620, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

118 Κατ' επίσης πάγια νομολογία, η συμπεριφορά θυγατρικής μπορεί να καταλογισθεί στη μητρική εταιρία, ιδίως όταν η θυγατρική, μολονότι έχει χωριστή νομική προσωπικότητα, δεν καθορίζει αυτοτελώς τη συμπεριφορά της στην αγορά, αλλά εφαρμόζει κυρίως τις οδηγίες που της δίνονται από τη μητρική εταιρία, λαμβανομένων υπόψη, ιδίως, των οικονομικών, οργανωτικών και νομικών σχέσεων που συνδέουν τα δύο αυτά νομικά πρόσωπα (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

119 Συγκεκριμένα, σε μια τέτοια περίπτωση, εφόσον η μητρική και η θυγατρική εταιρία αποτελούν ενιαία οικονομική οντότητα και συνιστούν έτσι ενιαία επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 101 ΕΚ, η Επιτροπή μπορεί να απευθύνει απόφαση περί επιβολής προστίμων στη μητρική εταιρία, χωρίς να απαιτείται να αποδείξει την εμπλοκή της εταιρίας αυτής στην παράβαση (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Με άλλα λόγια, αυτό που παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να απευθύνει απόφαση επιβάλλουσα πρόστιμα σε μητρική εταιρία ομίλου εταιριών δεν είναι κατ' ανάγκη η εκ μέρους της μητρικής παρακίνηση της θυγατρικής της να διαπράξει παράβαση ούτε, κατά μείζονα λόγο, η εμπλοκή της πρώτης στην παράβαση, αλλά το γεγονός ότι οι εν λόγω εταιρίες αποτελούν μία και μόνη επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ (απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 88).

120 Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, στην ειδική περίπτωση που μητρική εταιρία κατέχει το 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής που διέπραξε παράβαση των κανόνων της Ενώσεως για τον ανταγωνισμό, αφενός, η μητρική εταιρία είναι σε θέση να ασκεί αποφασιστική επιρροή επί της συμπεριφοράς της θυγατρικής αυτής και, αφετέρου, υφίσταται μαχητό τεκμήριο ότι η εν λόγω μητρική εταιρία ασκεί όντως αποφασιστική επιρροή επί της συμπεριφοράς της θυγατρικής της (στο εξής: τεκμήριο πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής) (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

121 Το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής αφορά αποκλειστικώς τη διασφάλιση της ισορροπίας μεταξύ της σημασίας, αφενός, του σκοπού που συνίσταται στην καταστολή των συμπεριφορών που είναι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, και συγκεκριμένα προς το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, και στην πρόληψή τους και την αποτροπή της επαναλήψεώς τους, και, αφετέρου, των επιταγών ορισμένων γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, όπως, ιδίως, οι αρχές του τεκμηρίου αθωότητας, της εξατομικεύσεως των ποινών και της ασφάλειας δικαίου καθώς και των δικαιωμάτων άμυνας, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της ισότητας των όπλων. Αυτός είναι κυρίως ο λόγος για τον οποίον το τεκμήριο αυτό είναι μαχητό (απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 59). Συνεπώς, ένα τέτοιο τεκμήριο είναι εύλογο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Schindler Holding κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-501/11 P, Συλλογή, EU:C:2013:522, σκέψη 108).

122 Αρκεί να αποδείξει η Επιτροπή ότι η μητρική εταιρία κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου μιας θυγατρικής, προκειμένου να συναχθεί ότι η μητρική ασκεί αποφασιστική επιρροή στην εμπορική πολιτική της θυγατρικής. Στη συνέχεια, η Επιτροπή δύναται να θεωρήσει τη μητρική εταιρία συνυπεύθυνη για την καταβολή του επιβληθέντος στη θυγατρική προστίμου, εκτός αν η μητρική εταιρία, στην οποία απόκειται να ανατρέψει αυτό το τεκμήριο, αποδείξει ότι, κατ' ουσίαν, η θυγατρική της ενεργεί αυτοτελώς στην αγορά (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

123 Διευκρινίζεται ότι το Δικαστήριο, παρά το γεγονός ότι, στη νομολογία του, έχει αναφερθεί, πέραν της κατοχής του 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής, και σε άλλες περιστάσεις, όπως είναι η μη αμφισβήτηση της επιρροής που ασκεί η μητρική εταιρία στην εμπορική πολιτική της θυγατρικής της

και η κοινή εκπροσώπηση των δύο εταιριών κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, εντούτοις, δεν παραθέτει τις περιστάσεις αυτές για να εξαρτήσει την εφαρμογή του τεκμηρίου, από την παροχή πρόσθετων ενδείξεων όσον αφορά την εκ μέρους της μητρικής εταιρίας πραγματική άσκηση επιρροής. Με άλλα λόγια, η Επιτροπή δεν υποχρεούται, προκειμένου να εφαρμόσει το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής σε δεδομένη περίσταση, να προσκομίσει ενδείξεις συμπληρωματικές αυτών που αποδεικνύουν τη δυνατότητα εφαρμογής και τη λειτουργία του τεκμηρίου αυτού (βλ., συναφώς, απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 80 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

124 Εξάλλου, το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής βασίζεται στη διαπίστωση ότι, πλην όλως εξαιρετικών περιστάσεων, εταιρία που κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου θυγατρικής μπορεί αποκλειστικώς λόγω της ως άνω κατοχής κεφαλαίου να ασκήσει αποφασιστική επιρροή στη συμπεριφορά της θυγατρικής, και, αφετέρου, ότι η απουσία αποτελεσματικής ασκήσεως της εν λόγω εξουσίας επιρροής μπορεί κατά κανόνα να αναζητηθεί λυσιτελώς στη σφαίρα των φορέων ως προς τους οποίους ισχύει το τεκμήριο αυτό. Υπ' αυτές τις συνθήκες, αν αρκούσε η προβολή από τον ενδιαφερόμενο απλώς και μόνον μη τεκμηριωμένων ισχυρισμών, τούτο θα καθίστατο σε μεγάλο βαθμό άνευ σημασίας (απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψεις 60 και 61).

125 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, το γεγονός ότι η μητρική εταιρία είναι εταιρία συμμετοχών δεν αρκεί για να αποκλειστεί η εκ μέρους της άσκηση αποφασιστικής επιρροής επί της θυγατρικής. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο ομίλου εταιριών, η εταιρία συμμετοχών που συντονίζει, μεταξύ άλλων, τις επενδύσεις εντός του ομίλου συνήθως συγκεντρώνει τις συμμετοχές της σε διάφορες εταιρίες, με σκοπό την εξασφάλιση ενιαίας διοικήσεως, ιδίως διά του ελέγχου των οικονομικών πόρων (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 8ης Οκτωβρίου 2008, Schunk και Schunk Kohlenstoff-Technik κατά Επιτροπής, T-69/04, Συλλογή, EU:T:2008:415, σκέψη 63, της 13ης Ιουλίου 2011, Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-38/07, Συλλογή, EU:T:2011:355, σκέψη 70 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 29ης Ιουνίου 2012, E.ON Ruhrgas και E.ON κατά Επιτροπής, T-360/09, Συλλογή, EU:T:2012:332, σκέψη 283).

126 Εξάλλου, για να διαπιστωθεί αν η θυγατρική εταιρία καθορίζει αυτοτελώς την εμπορική πολιτική της, πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη όλα τα κρίσιμα στοιχεία που αφορούν τους οργανωτικούς, οικονομικούς και νομικούς δεσμούς μεταξύ της θυγατρικής και της μητρικής εταιρίας, τα οποία ενδέχεται να διαφέρουν ανάλογα με την περίπτωση και τα οποία, επομένως, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εξαντλητικής απαρίθμησης (απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-97/08 P, Συλλογή, EU:C:2009:536 σκέψη 74).

127 Δεν πρέπει, μεταξύ άλλων, να περιορισθεί η εκτίμηση αυτή στα στοιχεία και μόνον που αφορούν τη stricto sensu εμπορική πολιτική της θυγατρικής, όπως είναι η στρατηγική της διανομής ή των τιμών. Ειδικότερα, η απόδειξη και μόνον του γεγονότος ότι η θυγατρική είναι αυτή που διαχειρίζεται τις συγκεκριμένες αυτές πτυχές της εμπορικής πολιτικής της χωρίς να λαμβάνει σχετικές οδηγίες δεν αρκεί ώστε να συναχθεί αυτοτέλεια της θυγατρικής (βλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, FMC κατά Επιτροπής, T-197/06, Συλλογή, EU:T:2011:282, σκέψη 105 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

128 Ομοίως, δεδομένου ότι η αυτοτέλεια της θυγατρικής δεν εκτιμάται με γνώμονα μόνον τις πτυχές της επιχειρησιακής διαχειρίσεως της επιχειρήσεως, το γεγονός ότι η θυγατρική ουδέποτε έθεσε σε εφαρμογή, προς όφελος της μητρικής εταιρίας, μια ειδική πολιτική παροχής πληροφοριών επί της σχετικής αγοράς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αρκεί για να αποδειχθεί η αυτοτέλειά της (απόφαση FMC κατά Επιτροπής, σκέψη 127 ανωτέρω, EU:T:2011:282, σκέψη 145).

129 Εξάλλου, το γεγονός ότι από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι η μητρική εταιρία έδινε εντολές στη θυγατρική της δεν αποδεικνύει ότι δεν υπήρχαν τέτοιες εντολές (βλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 2011, Arkema France κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-217/06, Συλλογή, EU:T:2011:251, σκέψη 118 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

130 Επιπλέον, για να θεωρηθεί η μητρική εταιρία υπεύθυνη για την παραβατική συμπεριφορά θυγατρικής δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι η μητρική εταιρία ασκεί επιρροή επί της πολιτικής της θυγατρικής της στον συγκεκριμένο τομέα που αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως (αποφάσεις Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 125 ανωτέρω, EU:T:2011:355, σκέψη 70, και της 13ης Ιουλίου 2011, Eni κατά Επιτροπής, T-39/07, Συλλογή, EU:T:2011:356, σκέψη 97).

131 Μπορεί, άλλωστε, να καταλογιστεί στη μητρική εταιρία ευθύνη για παράβαση της θυγατρικής ακόμη και όταν στον όμιλο υπάρχουν πολλές εταιρίες εκμεταλλεύσεως (αποφάσεις της 20ής Απριλίου 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94, Συλλογή, EU:T:1999:80, σκέψη 989, και της 27ης Σεπτεμβρίου 2012, Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-343/06, Συλλογή, EU:T:2012:478, σκέψη 52).

132 Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 296 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και πρέπει να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του διοικητικού οργάνου της Ένωσης που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως της παρατιθέμενης αιτιολογίας και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει του γράμματός της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (αποφάσεις της 2ας Απριλίου 1998, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, C-367/95 P, Συλλογή, EU:C:1998:154, σκέψη 63, της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Γερμανία κατά Επιτροπής, C-301/96, Συλλογή, EU:C:2003:509, σκέψη 87, και της 22ας Ιουνίου 2004, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, C-42/01, Συλλογή, EU:C:2004:379, σκέψη 66).

133 Όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή αυτή επιτάσσει να μην υπερβαίνουν οι πράξεις των οργάνων της Ένωσης το πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση, εξυπακουομένου ότι, όταν υφίσταται δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσότερων του ενός πρόσφορων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές και ότι τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι υπέρμετρα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (βλ. απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2013, Schaible, C-101/12, Συλλογή, EU:C:2013:661, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

– Επί του βασίμου του τρίτου λόγου

134 Η Hit Groep, η οποία δεν αμφισβητεί ότι κατείχε το 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής της Nedri, υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, επειδή η ίδια είναι εταιρία συμμετοχών, το γεγονός ότι κατείχε το 100 % του κεφαλαίου θυγατρικής δεν σημαίνει, όπως εκτιμά η Επιτροπή, ότι ασκούσε αποφασιστική επιρροή επ' αυτής.

135 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή οφείλει να αποδείξει την ύπαρξη τέτοιας επιρροής, πράγμα που δεν έπραξε, καθώς τα συμπληρωματικά στοιχεία που επικαλείται δεν οδηγούν στο συμπέρασμα αυτό.

136 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, αντιθέτως, ανέτρεψε το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής.

137 Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει ωστόσο να απορριφθεί.

138 Δεδομένου ότι η Hit Groep κατείχε το 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής της κατά τη διάρκεια της προσαπτομένης σε αυτήν παραβάσεως, η Επιτροπή μπορούσε να εφαρμόσει ως προς αυτήν το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής, χωρίς να είναι υποχρεωμένη να προσκομίσει άλλα συναφή αποδεικτικά στοιχεία (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 63 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

139 Κατά συνέπεια, ακόμη και αν κριθούν αλυσιτελή τα συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία που επικαλείται η Επιτροπή (ήτοι η οδηγία του Μαΐου του 1994, η ύπαρξη και η επιρροή του διευθύνοντος ομίλου και οι δηλώσεις της Nedri), τούτο δεν θα είχε καμία σημασία όσον αφορά την ευθύνη της προσφεύγουσας, δεδομένου ότι το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής αρκεί για να καταλογιστεί ευθύνη στη Hit Groep, εκτός εάν αυτή είναι σε θέση να το ανατρέψει, πράγμα που, ωστόσο, δεν έπραξε.

140 Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι η Hit Groep είναι εταιρία συμμετοχών και παρά το γεγονός ότι δεν ασκεί δραστηριότητα εκμεταλλεύσεως, δεν αρκεί για να ανατραπεί το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής (βλ., συναφώς, αποφάσεις Schunk και Schunk Kohlenstoff-Technik κατά Επιτροπής, σκέψη 125 ανωτέρω, EU:T:2008:415, σκέψη 63, Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 125 ανωτέρω, EU:T:2011:355, σκέψη 70 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και E.ON Ruhrgas και E.ON κατά Επιτροπής, σκέψη 125 ανωτέρω, EU:T:2012:332, σκέψη 283) και δεν συνεπάγεται ανατροπή του βάρους αποδείξεως, όπως εσφαλμένως υποστηρίζει η Hit Groep.

141 Συναφώς, είναι αδιάφορο το γεγονός ότι η μητρική εταιρία περιορίστηκε στη διαχείριση των συμμετοχών της, στο πλαίσιο της εταιρικής φύσεώς της και του καταστατικού σκοπού της (βλ., συναφώς, αποφάσεις Schunk και Schunk Kohlenstoff-Technik κατά Επιτροπής, σκέψη 125 ανωτέρω, EU:T:2008:415, σκέψη 70, και FMC κατά Επιτροπής, σκέψη 127 ανωτέρω, EU:T:2011:282, σκέψη 130). Εξάλλου, για τον καταλογισμό της παράνομης συμπεριφοράς της Nedri στη μητρική της εταιρία δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι η μητρική εταιρία ασκεί επιρροή επί της πολιτικής της θυγατρικής της στον συγκεκριμένο τομέα που αποτελεί το αντικείμενο της παραβάσεως (βλ., συναφώς, αποφάσεις Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 125 ανωτέρω, EU:T:2011:355, σκέψη 70, και Eni κατά Επιτροπής, σκέψη 130 ανωτέρω, EU:T:2011:356, σκέψη 97).

142 Κατά συνέπεια, ούτε το γεγονός ότι η μητρική εταιρία δεν δραστηριοποιούνταν στον κλάδο του APC αρκεί για να ανατραπεί το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής, οπότε είναι απορριπτέα η σχετική επιχειρηματολογία της Hit Groep.

143 Εξάλλου, είναι επίσης απορριπτέα η επιχειρηματολογία της Hit Groep κατά την οποία, από την πορεία των επιχειρηματικών υποθέσεων, προκύπτει ότι δεν ασκούσε επιρροή επί της θυγατρικής της.

144 Συγκεκριμένα, το τεκμήριο πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής δεν μπορεί ανατρέπεται εάν αποδειχθεί απλώς ότι η Nedri διαχειριζόταν τη stricto sensu εμπορική πολιτικής, όπως είναι η στρατηγική της διανομής ή των τιμών, χωρίς να λαμβάνει οδηγίες από τη Hit Groep ως προς το ζήτημα αυτό. Ως εκ τούτου, η αυτοτέλεια της θυγατρικής δεν μπορεί να αποδειχθεί διά της αποδείξεως και μόνον του γεγονότος ότι διαχειρίζεται αυτοτελώς συγκεκριμένες πτυχές της πολιτικής της σχετικά με την εμπορία των προϊόντων τα οποία αφορά η παράβαση.

145 Ομοίως, δεδομένου ότι η αυτοτέλεια της Nedri δεν εκτιμάται με γνώμονα μόνον τις πτυχές της επιχειρησιακής διαχειρίσεως της επιχειρήσεως, το γεγονός ότι η θυγατρική ουδέποτε έθεσε σε εφαρμογή, προς όφελος της μητρικής εταιρίας, μια ειδική πολιτική παροχής πληροφοριών επί της σχετικής αγοράς δεν αρκεί για να αποδειχθεί η αυτοτέλειά της (βλ., συναφώς, απόφαση FMC κατά Επιτροπής, σκέψη 127 ανωτέρω, EU:T:2011:282, σκέψεις 105 επ. και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

146 Δεδομένου ότι τα στοιχεία που παρέθεσε η Hit Groep δεν είναι αρκούντως συνεκτικά ώστε να ανατρέψουν το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως κρίνεται απορριπτέος.

– Επί του βασίμου του πρώτου και του δεύτερου λόγου ακυρώσεως

147 Δεδομένου ότι, κατά την υπομνησθείσα στη σκέψη 119 ανωτέρω πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για να συμπεριληφθεί μητρική εταιρία στους αποδέκτες αποφάσεως περί επιβολής προστίμου λόγω συμμετοχής στην παράβαση, δεν είναι απαραίτητο να αποδειχθεί εμπλοκή της ίδιας της μητρικής εταιρίας στην παράβαση, δεν ευσταθεί η επιχειρηματολογία που αναπτύσσει η Hit Groep προς στήριξη της θέσεως ότι η παράβαση δεν μπορεί να της καταλογιστεί, επειδή δεν είναι ούτε αυτουργός ούτε συναυτουργός.

148 Κατά το μέτρο αυτό, η Επιτροπή δεν ήταν, εξάλλου, υποχρεωμένη να αιτιολογήσει ειδικά την προσβαλλόμενη απόφαση, όσον αφορά τον καταλογισμό της παραβάσεως στη Hit Groep λόγω της ιδιότητάς της ως μητρικής εταιρίας της Nedri.

149 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως κρίνεται απορριπτέος στο σύνολό του.

150 Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, αρκεί να υπομνηστεί ότι, για την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων περί ανταγωνισμού, μπορεί να καταστεί αναγκαίο να καταλογισθεί σύμπραξη κατ' εξαίρεση στον νέο φορέα της επιχείρησης που μετέχει στη σύμπραξη αντί του αρχικού φορέα εκμετάλλευσης, στην περίπτωση κατά την οποία ο νέος αυτός φορέας, από οικονομικής άποψης, μπορεί πράγματι να θεωρηθεί ως διάδοχος του αρχικού φορέα εκμετάλλευσης, αν δηλαδή εξακολουθεί να εκμεταλλεύεται την εμπλεκόμενη στη σύμπραξη επιχείρηση (βλ., συναφώς, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση ETI κ.λπ., σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2007:404, σημεία 75 και 76). Αν δεν προβλεπόταν καμία άλλη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων σε άλλον φορέα πλην του τελούντος την παράβαση, οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αποφύγουν κυρώσεις επικαλούμενες απλώς τη μεταβολή της ταυτότητάς τους λόγω αναδιαρθρώσεων, εκχωρήσεων ή άλλων νομικών ή οργανωτικών αλλαγών (βλ., συναφώς, απόφαση ETI κ.λπ., σκέψη 98 ανωτέρω, EU:C:2007:775, σκέψη 41).

151 Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το λεγόμενο κριτήριο «της οικονομικής συνέχειας» λειτουργεί σε ειδικές περιστάσεις, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η περίπτωση στην οποία το ευθυνόμενο για την εκμετάλλευση της επιχειρήσεως νομικό πρόσωπο έπαυσε να υφίσταται νομικώς μετά τη διάπραξη της παραβάσεως (αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Συλλογή, EU:C:1999:356, σκέψη 145, και της 20ής Μαρτίου 2002, HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-9/99, Συλλογή, EU:T:2002:70, σκέψη 104) ή η περίπτωση της εσωτερικής αναδιαρθρώσεως ενός ομίλου, λαμβανομένων υπόψη των διαρθρωτικών δεσμών μεταξύ του αρχικού και του νέου φορέα εκμεταλλεύσεως της επιχειρήσεως, όταν ο αρχικός φορέας εκμεταλλεύσεως δεν παύει κατ' ανάγκη να υφίσταται νομικώς, αλλά δεν ασκεί, πλέον, σημαντική οικονομική δραστηριότητα στη σχετική αγορά (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 7ης Ιανουαρίου 2004, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Συλλογή, EU:C:2004:6, σκέψη 359, και ETI κ.λπ., σκέψη 117 ανωτέρω, EU:C:2007:775, σκέψη 41).

152 Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, η Hit Groep δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις αυτές, για τις οποίες κάνει λόγο το Δικαστήριο.

153 Ειδικότερα, η Nedri και η Hit Groep δεν έχουν παύσει να υφίστανται –έστω και αν δεν ανήκουν πλέον στον ίδιο όμιλο– ούτε υπήρξε εσωτερική αναδιάρθρωση στο πλαίσιο της οποίας υφίστανται διαρθρωτικοί δεσμοί μεταξύ της Hit Groep και το εκδοχέα.

154 Κατά συνέπεια το κριτήριο της οικονομικής συνέχειας, το οποίο θα δικαιολογούσε τον καταλογισμό της παραβάσεως μόνο στη θυγατρική, δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή, η δε Hit Groep δεν μπορεί να επικαλεστεί τη σχετική νομολογία, προκειμένου να αντιταχθεί στον σε βάρος της καταλογισμό, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, ευθύνης για τη διαπραχθείσα από τη Nedri παράβαση, δεδομένου ότι την ελέγχει εξ ολοκλήρου.

155 Εξάλλου, ορθώς υπενθυμίζει η Επιτροπή ότι η επιβολή κυρώσεων για παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού και η συνδεόμενη με αυτή επιβολή προστίμου λειτουργούν αποτρεπτικά και κατασταλτικά, στη δε μητρική εταιρία επιβάλλονται κυρώσεις έστω και αν αυτή, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, έχει περιορίσει την οικονομική δραστηριότητά της, αλλά εξακολουθεί να υφίσταται από νομικής απόψεως, με συνέπεια να είναι δυνατή η επιβολή κυρώσεων.

156 Η επιχειρηματολογία της Hit Groep περί αναποτελεσματικότητας της επιβληθείσας σε αυτήν κυρώσεως δεν μπορεί, συνεπώς, να ευδοκιμήσει. Η επιβολή κυρώσεως στη Hit Groep δεν αντιβαίνει στην αρχή της αναλογικότητας ούτε στον σκοπό του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

157 Τέλος, σύμφωνα με την προσφεύγουσα, από την απόφαση της 24ης Μαρτίου 2011, Pegler κατά Επιτροπής (T-386/06, Συλλογή, EU:T:2011:115), προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να καθορίσει το επιβαλλόμενο σε θυγατρική πρόστιμο βάσει του κύκλου εργασιών της πρώην μητρικής εταιρίας της, εφόσον, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως, η επιχείρηση έχει αποσχιστεί, επειδή ο κύκλος εργασιών της πρώην μητρικής επιχειρήσεως δεν αποτυπώνει πλέον την πραγματική οικονομική δυνατότητα της επιχειρήσεως αυτής.

158 Επομένως, κατά τη Hit Groep, η Επιτροπή έπρεπε να καθορίσει το πρόστιμο κατ' αντιστοιχία προς την πραγματική οικονομική δυνατότητα της προσφεύγουσας, η οποία, λόγω του περιορισμένου κύκλου εργασιών της και της μη ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ήταν μηδαμινή και, για τον λόγο αυτόν, η Επιτροπή έπρεπε να επιβάλει κυρώσεις μόνο στη Nedri.

159 Η επιχειρηματολογία αυτή –η οποία, σημειωτέον, προβλήθηκε αναπτύχθηκε για πρώτη φορά με το υπόμνημα απαντήσεως (σημείο 2.14)– δεν μπορεί, ωστόσο, να ευδοκιμήσει.

160 Αφενός, η σκέψη 133 της αποφάσεως Pegler κατά Επιτροπής, σκέψη 157 ανωτέρω (EU:T:2011:115), την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα, αφορά περίπτωση η οποία διέφερε, από πραγματικής και νομικής απόψεως, από την περίπτωση της Nedri και της Hit Groep. Συγκεκριμένα, αφορά την εφαρμογή του σημείου 1.A, τέταρτο και πέμπτο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, [ΑΧ] (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3), σχετικά με την προσαύξηση του προστίμου για λόγους αποτροπής.

161 Αφετέρου, κατά τη νομολογία, μόνον όταν διαπιστώνεται ότι η επιχείρηση, με την έννοια της οικονομικής οντότητας που ευθύνεται για την τιμωρούμενη παράβαση, αποτελείται από περισσότερους του ενός αποδέκτες της αποφάσεως που επιβάλλει το πρόστιμο (περίσταση που πρέπει να ισχύει ακόμη κατά τον χρόνο εκδόσεως της εν λόγω προσβαλλομένης αποφάσεως), μπορεί το ανώτατο όριο να υπολογιστεί βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχειρήσεως αυτής, δηλαδή του συνόλου των εταιριών που τη συναποτελούν. Αντιθέτως, αν η οικονομική αυτή οντότητα έχει εν τω μεταξύ διασπαστεί, κάθε αποδέκτης της αποφάσεως έχει δικαίωμα να του εφαρμοστεί ατομικώς το εν λόγω ανώτατο όριο (απόφαση της 15ης Ιουνίου 2005, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-71/03, T-74/03, T-87/03 και T-91/03, EU:T:2005:220, σκέψη 390).

162 Ωστόσο, η Επιτροπή υπολόγισε το όριο του 10 % βάσει μόνο του κύκλου εργασιών της Hit Groep, η οποία δεν αποτελούσε πλέον, κατά τον χρόνο της προσβαλλομένης αποφάσεως, ενιαία επιχείρηση με τη Nedri.

163 Κατά το μέτρο που η προσφεύγουσα επιδιώκει να αμφισβητήσει, με την επιχειρηματολογία της, το έτος αναφοράς που έλαβε υπόψη η Επιτροπή, διαπιστώνεται ότι η επιχειρηματολογία αυτή συμπίπτει με το πρώτο σκέλος του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, το οποίο αφορά ακριβώς το ζήτημα αυτό, οπότε θα εξεταστεί στο πλαίσιο αυτό.

164 Επομένως, η αιτίαση αυτή είναι απορριπτέα ως αβάσιμη και δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί το παραδεκτό της.

165 Συνεπώς, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με διάφορα σφάλματα όσον αφορά τα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό του επιβληθέντος στη Hit Groep προστίμου

Επί του πρώτου σκέλους, στο πλαίσιο του οποίου προβάλλεται ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 και παραβίασε τις αρχές και της χρηστής διοικήσεως, καθώς έλαβε υπόψη της, εσφαλμένως, τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε η Hit Groep το 2003

– Επιχειρήματα των διαδίκων

166 Η Hit Groep υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε, εσφαλμένως, στη νομολογία που απορρέει από την απόφαση της 7ης Ιουνίου 2007, Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής (C-76/06 P, Συλλογή, EU:C:2007:326), η οποία αφορά περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση δεν ασκούσε καμία δραστηριότητα και δεν είχε πραγματοποιήσει κύκλο εργασιών κατά τη χρήση που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, με συνέπεια να λάβει υπόψη της, στην περίπτωση της προσφεύγουσας, τον κύκλο εργασιών του 2003, ο οποίος ανερχόταν, κατά τη συγκεκριμένη χρήση, σε 69 345 000 ευρώ, και όχι τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε το 2009, ο οποίος ανερχόταν σε 152 257 ευρώ.

167 Η Hit Groep φρονεί ότι πρέπει, συναφώς, να συνεκτιμηθεί η φύση της ως εταιρίας εταιρία συμμετοχών, της οποίας η συνήθης δραστηριότητα συνίσταται στην απόκτηση συμμετοχών, στη διατήρησή τους, στην είσπραξη τόκων και στην πώληση των συμμετοχών αυτών. Η περίπτωσή της διαφέρει, ως προς το ζήτημα αυτό, από αυτή που αποτέλεσε αντικείμενο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 166 ανωτέρω (EU:C:2007:326), καθώς η επιχείρηση δεν ήταν εταιρία συμμετοχών, αλλά επιχείρηση εκμεταλλεύσεως.

168 Κατά την προσφεύγουσα, ο κύκλος εργασιών της εταιρίας συμμετοχών εξελίσσεται ανάλογα με την χρηματοοικονομική δραστηριότητά της και τη διατήρηση σχετικά περιορισμένου αποθεματικού, η δε πραγματοποίηση χαμηλού κύκλου εργασιών επί σειρά ετών εντάσσεται στο πλαίσιο της ασκήσεως της συνήθους δραστηριότητας μιας εταιρίας συμμετοχών.

169 Η Hit Groep διευκρινίζει ότι η περίπτωσή της διαφέρει από αυτή που αποτέλεσε αντικείμενο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 166 ανωτέρω (EU:C:2007:326), στον βαθμό που, σε αντίθεση με την υπόθεση αυτή, η οικονομική δραστηριότητα της προσφεύγουσας επί επτά έτη είχε μεν επιβραδυνθεί, αλλά πρέπει να θεωρείται συνήθης δραστηριότητα.

170 Επομένως, κατά την προσφεύγουσα, κακώς η Επιτροπή απέκλινε από το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003.

171 Επιπλέον, κατ' αυτήν, από την απόφαση Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 166 ανωτέρω (EU:C:2007:326), προκύπτει ότι σκοπός του ορίου του 10 % που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 είναι να αποφευχθεί η επιβολή δυσανάλογου προστίμου, με κριτήριο το μέγεθος της επιχειρήσεως, απαιτείται δε η επιχείρηση να ασκεί εμπορική δραστηριότητα κατά τον χρόνο επιβολής του προστίμου.

172 Επομένως, κατά τη Hit Groep, η Επιτροπή έπρεπε να ελέγξει εάν το πρόστιμο συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας, πράγμα που η Επιτροπή παρέλειψε, παρά το γεγονός ότι διέθετε όλα τα απαραίτητα προς τούτο αποδεικτικά στοιχεία, παραβιάζοντας έτσι τις αρχές της αναλογικότητας και της χρηστής διοικήσεως.

173 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

– Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

174 Κατά το άρθρο 23, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 101/2003, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλει, με απόφασή της, πρόστιμα σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, παραβούν τις διατάξεις των άρθρων 101 ΣΛΕΕ ή 102 ΣΛΕΕ. Για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

175 Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι το όριο του 10 % που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 σκοπό έχει να αποτρέψει το ενδεχόμενο τα πρόστιμα που επιβάλλονται από την Επιτροπή να είναι δυσανάλογα σε σχέση με το μέγεθος της οικείας επιχείρησης (απόφαση Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 166 ανωτέρω, EU:C:2007:326, σκέψη 24).

176 Πρόκειται, συνεπώς, για όριο το οποίο εφαρμόζεται ενιαία σε όλες τις επιχειρήσεις και καθορίζεται με βάση το μέγεθος εκάστης αυτών, έχει δε διακριτό και αυτοτελή σκοπό σε σχέση με εκείνο των σχετικών με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης κριτηρίων. Έχει ως μοναδική συνέπεια το ότι το ύψος του προστίμου που υπολογίζεται με βάση τα κριτήρια αυτά μειώνεται μέχρι ένα ανώτατο επιτρεπόμενο όριο. Η εφαρμογή του συνεπάγεται ότι η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δεν καταβάλλει το πρόστιμο το οποίο θα οφειλόταν, καταρχήν, με βάση μια εκτίμηση στηριζόμενη στα εν λόγω κριτήρια (απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, , C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Συλλογή, EU:C:2005:408, σκέψεις 281 έως 283).

177 Με άλλα λόγια, ο σκοπός στον οποίο αποβλέπει ο καθορισμός, στο άρθρο 23, παράγραφος 2, ενός ανωτάτου ορίου ίσου με το 10 % του κύκλου εργασιών της κάθε επιχειρήσεως η οποία μετέσχε στην παράβαση είναι ιδίως να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η επιβολή προστίμου υψηλότερου από αυτό το ανώτατο όριο να υπερβαίνει την ικανότητα πληρωμής την οποία έχει η επιχείρηση κατά την ημερομηνία κατά την οποία κρίνεται ως υπεύθυνη για την παράβαση και της επιβάλλεται χρηματική κύρωση από την Επιτροπή (απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, YKK κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-408/12 P, Συλλογή, EU:C:2014:2153, σκέψη 63).

178 Όσον αφορά το «προηγούμενο οικονομικό έτος [εταιρική χρήση]», κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003, πρόκειται, κατ' αρχήν, για την τελευταία πλήρη εταιρική χρήση πριν την έκδοση της αποφάσεως κατά την οποία η εμπλεκόμενη επιχείρηση άσκησε τη δραστηριότητά της (απόφαση της 28ης Απριλίου 2010, Gütermann και Zwicky κατά Επιτροπής, T-456/05 και T-457/05, Συλλογή, EU:T:2010:168, σκέψη 80· βλ. επίσης, συναφώς, απόφαση Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 166 ανωτέρω, EU:C:2007:326, σκέψη 32).

179 Τόσο από τους σκοπούς του συστήματος στο οποίο είναι ενταγμένο το άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003 όσο και από την παρατιθέμενη στη σκέψη 166 ανωτέρω νομολογία προκύπτει ότι η εφαρμογή του ανώτατου ορίου ύψους 10 % προϋποθέτει, αφενός, ότι η Επιτροπή γνωρίζει τον κύκλο εργασιών της τελευταίας εταιρικής χρήσεως πριν την έκδοση της αποφάσεώς της και, αφετέρου, ότι τα στοιχεία αυτά αντιπροσωπεύουν μία πλήρη δωδεκάμηνη εταιρική χρήση ασκήσεως συνήθους οικονομικής δραστηριότητας (αποφάσεις της 29 Νοεμβρίου 2005, Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, T-33/02, Συλλογή, EU:T:2005:428, σκέψη 38, και Gütermann και Zwicky κατά Επιτροπής, σκέψη 178 ανωτέρω, EU:T:2010:168, σκέψη 95).

180 Από την απόφαση Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 166 ανωτέρω (EU:C:2007:326, σκέψη 32), προκύπτει μεν ότι, για τον υπολογισμό του προβλεπομένου από το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 όριο του προστίμου, η Επιτροπή οφείλει, καταρχήν, να λαμβάνει υπόψη τον κύκλο εργασιών που έχει πραγματοποιήσει η οικεία επιχείρηση κατά την τελευταία πλήρη εταιρική χρήση πριν την έκδοση της αποφάσεως περί επιβολής προστίμου, πλην όμως από το πλαίσιο και τους σκοπούς της ρυθμίσεως στην οποία εντάσσεται η εν λόγω διάταξη προκύπτει ότι, εφόσον ο κύκλος εργασιών της εταιρικής χρήσεως που προηγείται της εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής δεν αντιστοιχεί σε δωδεκάμηνη πλήρη χρήση ασκήσεως οικονομικής δραστηριότητας και, συνεπώς, δεν δίνει καμία χρήσιμη ένδειξη όσον αφορά την πραγματική οικονομική κατάσταση της σχετικής επιχειρήσεως και όσον αφορά το κατάλληλο επίπεδο του προστίμου που πρέπει να της επιβληθεί, ο εν λόγω κύκλος εργασιών δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά τον καθορισμό του ορίου του προστίμου Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η οποία συμβαίνει υπό εξαιρετικές μόνον περιστάσεις, η Επιτροπή υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη, για τον υπολογισμό του ορίου, την τελευταία εταιρική χρήση η οποία αντικατοπτρίζει ένα πλήρες έτος συνήθους οικονομικής δραστηριότητας (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2012, 1. garantovaná κατά Επιτροπής, T-392/09, EU:T:2012:674, σκέψη 86, επικυρωθείσα κατ' αναίρεση με την απόφαση της 15ης Μαΐου 2014, 1. garantovaná κατά Επιτροπής, C-90/13 P, EU:C:2014:326).

181 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι, τον Σεπτέμβριο του 2009, η Hit Groep ανέφερε στην Επιτροπή, απαντώντας σε ερώτησή της, ότι είχε μεταβιβάσει τη Nedri στις 17 Ιανουαρίου 2002 και τις λοιπές συμμετοχές της την 1 Νοεμβρίου 2004 και ότι, ως εκ τούτου, είχε παύσει κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα μετά την ημερομηνία αυτή (παράρτημα A 13 της προσφυγής, σ. 223 και 224). Η Hit Groep γνωστοποίησε επίσης στην Επιτροπή τον κύκλο εργασιών της για τα έτη 2003 και 2004.

182 Βάσει της υπομνησθείσας στις σκέψεις 179 και 168 ανωτέρω νομολογίας, πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτό ότι ορθώς η Επιτροπή εκτίμησε ότι ο κύκλος εργασιών της εταιρικής χρήσεως του 2009 δεν παρέχει καμία χρήσιμη ένδειξη επί της πραγματικής οικονομικής καταστάσεως της οικείας επιχειρήσεως και ότι, συνεπώς, για τον υπολογισμό του ορίου του 10 % του άρθρου 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003, πρέπει να στηριχθεί στον κύκλο εργασιών του 2003, που ήταν η τελευταία πλήρη εταιρική χρήση ασκήσεως συνήθους οικονομικής δραστηριότητας επί δώδεκα μήνες.

183 Κατά τα λοιπά, κρίνονται απορριπτέα τα υποστηριζόμενα από την προσφεύγουσα σχετικά με την ιδιότητα της εταιρίας συμμετοχών, καθώς και το ότι η διατήρηση περιορισμένου αποθεματικού και πραγματοποίηση χαμηλού κύκλου εργασιών επί σειρά ετών (από το 2005 έως 2009) συνιστούν άσκηση συνήθους δραστηριότητας μιας εταιρίας συμμετοχών, οπότε θα ήταν δικαιολογημένη η συνεκτίμηση του κύκλου εργασιών του 2009.

184 Συγκεκριμένα, οι θέσεις αυτές της προσφεύγουσας προσκρούουν στις δηλώσεις της όσον αφορά την παύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της το 2004, δηλώσεις οι οποίες επιβεβαιώνουν στην πραγματικότητα ότι η «τελευταία πλήρης εταιρική χρήση ασκήσεως συνήθους οικονομικής δραστηριότητας» της επιχειρήσεως επί δώδεκα μήνες είναι όντως το 2003 και ότι το 2009.

185 Επιπλέον, η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι η συνήθης εμπορική δραστηριότητα μιας επιχειρήσεως συμμετοχών είναι η απόκτηση συμμετοχών, η διατήρηση συμμετοχών, η είσπραξη τόκων και η πώληση των συμμετοχών της. Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι το 2004 πώλησε το σύνολο των συμμετοχών της και ότι, όπως η ίδια δηλώνει, μετά το χρονικό αυτό σημείο, διατηρούσε περιορισμένο αποθεματικό και πραγματοποιούσε χαμηλό κύκλο εργασιών, στοιχείο που δεν αρκεί για να αποδειχθεί η άσκηση συνήθους οικονομικής δραστηριότητας από την εν λόγω επιχείρηση (βλ., συναφώς, αποφάσεις Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 179 ανωτέρω, EU:T:2005:428, σκέψεις 48 επ., και Gütermann και Zwicky κατά Επιτροπής, σκέψη 178 ανωτέρω, EU:T:2010:168, σκέψη 102).

186 Επομένως, η Επιτροπή δεν παρέβη τις διατάξεις του άρθρου 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003, όπως αυτό ερμηνεύεται από το Δικαστήριο.

187 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή στηρίχθηκε, για τον υπολογισμό του προβλεπομένου από το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 ορίου του 10 %, στην εταιρική χρήση του 2003, χωρίς να παραβιάσει την αρχή της αναλογικότητας ή την αρχή της χρηστής διοικήσεως, διότι έλαβε υπόψη της, ως όφειλε, την τελευταία πλήρη χρήση ασκήσεως συνήθους οικονομικής δραστηριότητας από την προσφεύγουσα επί δώδεκα μήνες.

188 Συνεπώς, το πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου σκέλους, στο πλαίσιο του οποίου προβάλλεται ότι η Hit Groep έπρεπε να τύχει της μειώσεως του προστίμου που χορηγήθηκε στη Nedri βάσει της ανακοινώσεως περί επιείκειας

– Επιχειρήματα των διαδίκων

189 Η Hit Groep υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, εφόσον της καταλογίζεται μόνον, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, ευθύνη για την καταβολή του επιβληθέντος στην πρώην θυγατρική της προστίμου, λόγω της συμμετοχής της εν λόγω θυγατρικής στην παράβαση, θα έπρεπε αυτοδικαίως να τύχει και η ίδια της μειώσεως του προστίμου που χορηγήθηκε στη Nedri λόγω επιείκειας, πράγμα που η Επιτροπή αρνήθηκε εσφαλμένως. Το γεγονός ότι στο μεταξύ πωλήθηκε η Nedri δεν μπορεί να έχει συνέπειες ως προς το ζήτημα αυτό, δεδομένου μάλιστα ότι δεν είχε συνέπειες ούτε όσον αφορά τον σε βάρος της καταλογισμό ευθύνης, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον.

190 Προβάλλει ότι, εφόσον η στοιχειοθέτηση της ευθύνης για την παράβαση στηρίζεται στην έννοια της επιχειρήσεως και της καταλογίζεται ευθύνη, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, λόγω της συμμετοχής της σε ποσοστό 100 % στο κεφάλαιο της Nedri, θα έπρεπε, κατ' αντιστοιχία, οι συνέπειες αυτής της ευθύνης να ληφθούν υπόψη και κατά τον καθορισμό του προστίμου. Αμφισβητεί, συναφώς, την επιχειρηματολογία της Επιτροπής, κατά την οποία η θέση της προσφεύγουσας δεν είναι συμβατή με τη λογική της ανακοινώσεως περί επιείκειας και υποστηρίζει ότι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Επιτροπή, δεν αποτελεί «άλλη επιχείρηση» όσον αφορά τον καθορισμό του προστίμου.

191 Φρονεί, εξάλλου, ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεστεί τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση 30ής Σεπτεμβρίου 2009, Hoechst κατά Επιτροπής (T-161/05, Συλλογή, EU:T:2009:366), η οποία δεν αφορά περίπτωση ανάλογη με τη δική της.

192 Συγκεκριμένα, η παράβαση δεν διαπράχθηκε, εν προκειμένω, διαδοχικώς από την ίδια και τη Nedri, αλλά αποκλειστικά από τη Nedri από την 1η Ιανουαρίου 1998 έως τις 17 Ιανουαρίου 2002.

193 Η Hit Groep υποστηρίζει, ακόμη, ότι κακώς της προσάπτεται ότι δεν υπέβαλε αίτηση επιείκειας, διότι δεν γνώριζε τίποτα και, ως εκ τούτου, δεν διέθετε καμία σχετική πληροφορία.

194 Το γεγονός ότι πληροφορήθηκε για την επίμαχη διαδικασία το 2003 και το 2004, μετά τις αιτήσεις πληροφοριών που της είχε απευθύνει η Επιτροπή, δεν ασκεί, συναφώς, επιρροή, διότι η ίδια είχε πωλήσει τη Nedri το 2002 και δεν είχε έκτοτε πρόσβαση σε πληροφορίες.

195 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

– Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

196 Όπως προκύπτει από τη νομολογία, μόνον επιχείρηση η οποία συνεργάσθηκε με την Επιτροπή, βάσει της ανακοινώσεως περί επιείκειας, μπορεί, επικαλούμενη την ανακοίνωση αυτή, να τύχει μειώσεως του προστίμου το οποίο θα της είχε επιβληθεί χωρίς τη συνεργασία αυτή. Η ως άνω μείωση δεν μπορεί να επεκταθεί σε εταιρία η οποία, για μέρος της διάρκειας της παραβάσεως, ανήκε σε ενιαία οικονομική οντότητα με άλλη επιχείρηση, αλλά είχε παύσει να ανήκει σε αυτήν όταν η εν λόγω επιχείρηση συνεργάστηκε με την Επιτροπή. Συγκεκριμένα, δεδομένου του σκοπού της ανακοινώσεως περί επιείκειας, που συνίσταται στην παροχή κινήτρου για την αποκάλυψη συμπεριφορών οι οποίες αντιβαίνουν στο άρθρο 101 ΣΛΕΕ, και προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική εφαρμογή της ως άνω διατάξεως, τίποτε δεν δικαιολογεί την επέκταση της μειώσεως του προστίμου που χορηγήθηκε σε επιχείρηση λόγω της συνεργασίας της με την Επιτροπή σε επιχείρηση η οποία, ενώ κατά το παρελθόν ήλεγχε την εμπλεκόμενη στην επίδικη παράβαση θυγατρική, δεν συνέβαλε η ίδια στην αποκάλυψη της παραβάσεως (αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2014, FLSmidth κατά Επιτροπής, C-238/12 P, Συλλογή, EU:C:2014:284, σκέψεις 83 και 85, και Hoechst κατά Επιτροπής, σκέψη 191 ανωτέρω, EU:T:2009:366, σκέψη 76).

197 Εν προκειμένω, η Hit Groep δεν είχε υπό τον έλεγχό της τη Nedri, όταν αυτή ζήτησε να εφαρμοστεί υπέρ της η ανακοίνωση περί επιείκειας και δεν συνέβαλε στην της παραβάσεως. Η προσφεύγουσα διευκρινίζει, συγκεκριμένα, ότι η ίδια δεν γνώριζε τίποτα και δεν διέθετε, συνεπώς, καμία σχετική πληροφορία την οποία θα μπορούσε να θέσει σε γνώση της Επιτροπής.

198 Συνεπώς, δεν μπορεί να τύχει της μειώσεως του προστίμου που χορηγήθηκε στη Nedri.

199 Κατά τα λοιπά, υπενθυμίζεται ότι ορθώς καταλογίστηκε Hit Groep (βλ. σκέψεις 119 και 147 ανωτέρω) ευθύνη για την παράβαση από την 1 Ιανουαρίου 1998 έως τις 17 Ιανουαρίου 2002, λόγω της ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής επί της θυγατρικής της, όπως προκύπτει από το άρθρο 1, σημείο 9, στοιχείο β′, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Δεδομένου ότι οι δύο αυτές εταιρίες αποτελούν ενιαία επιχείρηση κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού, υπέχουν, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, ευθύνη για την καταβολή μέρους του επιβληθέντος προστίμου.

200 Συνεπώς, η επιχειρηματολογία της Hit Groep κατά την οποία μόνον η Nedri διέπραξε την παράβαση και ότι αυτή υπέχει μόνον αλληλέγγυο ευθύνη στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της προσβαλλομένης αποφάσεως.

201 Συνεπώς, το δεύτερο σκέλος του τέταρτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου σκέλους του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, στο πλαίσιο του οποίου προβάλλεται, αφενός, ότι, εφόσον η Hit Groep ευθύνεται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον για την καταβολή του επιβληθέντος στη Nedri προστίμου, έπρεπε η ευθύνη αυτή να καλύπτει μέρος μόνον του προστίμου αυτού, υπολογιζόμενο prorata temporis, και, αφετέρου, ότι η Επιτροπή κακώς υπολόγισε χωριστά το πρόστιμο της Hit Groep, και επί του τέταρτου σκέλους του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, περί παραβιάσεως των αρχών των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

202 Η Hit Groep προβάλλει κατ’ ουσίαν, ότι της καταλογίστηκε ευθύνη μόνο λόγω του ότι ήταν μητρική εταιρία της Nedri και όχι λόγω παραβάσεως του άρθρου 101 ΣΛΕΕ διαπραχθείσας από την ίδια. Φρονεί ότι από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή αρκέστηκε να τη θεωρήσει υπαίτια για την καταβολή του επιβληθέντος στη Nedri προστίμου για το διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1998 και 17ης Ιανουαρίου 2002.

203 Η Hit Groep υποστηρίζει ότι, κατ' αντίθεση προς την εκτίμηση αυτή, της επιβλήθηκε πρόστιμο υψηλότερο από αυτό που επιβλήθηκε στη Nedri και ότι η ευθύνη της δεν μπορεί να υπερβαίνει την ευθύνη της δεύτερης, σύμφωνα με την απόφαση της 24ης Μαρτίου 2011, T-382/06, Tomkins κατά Επιτροπής (Συλλογή, EU:T:2011:112).

204 Κατά την προσφεύγουσα, θα έπρεπε να της καταλογιστεί, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, ευθύνη για την καταβολή με αναλογία 48 προς 284 επί του επιβληθέντος στη Nedri προστίμου, prorata temporis. Αυτός ο αναλογικός υπολογισμός θα ήταν συμβατός με τη νομολογία (απόφαση Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 126 ανωτέρω, EU:C:2009:536). Επομένως, το πρόστιμο που της επιβλήθηκε είναι δυσανάλογο.

205 Η προσφεύγουσα διευκρινίζει ότι η Επιτροπή επικαλέστηκε, προς στήριξη της θέσεώς της, πλείονες αποφάσεις το Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου (αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2000, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, C-286/98 P, Συλλογή, EU:C:2000:630, Cascades κατά Επιτροπής, C-279/98 P, Συλλογή, EU:C:2000:626, της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Enichem Anic κατά Επιτροπής, T-6/89, Συλλογή, EU:T:1991:74, και HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 151 ανωτέρω, EU:T:2002:70), πλην όμως η νομολογία αυτή δεν ασκεί, κατά την προσφεύγουσα, επιρροή, διότι στις υποθέσεις εκείνες η μητρική εταιρία ήταν συναυτουργός της παραβάσεως, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στην περίπτωσή της.

206 Περαιτέρω, η Hit Groep προβάλλει κατ' ουσίαν ότι η εφαρμογή του ορίου του 10 % του κύκλου εργασιών δεν αρκεί, εν προκειμένω, ώστε το καταστεί εύλογο το ύψος του προστίμου και ότι έπρεπε να ληφθεί υπόψη η διάρκεια της ατομικής ευθύνης της, μετά την εφαρμογή του ορίου αυτού. Διευκρινίζει, συναφώς, ότι η απόφαση της 3ης Μαρτίου 2011, Siemens και VA Tech Transmission & Distribution κατά Επιτροπής (T-122/07 έως T-124/07, Συλλογή, EU:T:2011:70), επιβεβαιώνει ότι ο υπολογισμός του προστίμου δεν περατώνεται με την εφαρμογή του ορίου του 10 % και ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή όφειλε επιπλέον να εξετάσει το τελικό ποσό των επιβληθέντων προστίμων υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας.

207 Η Hit Groep προβάλλει ότι το πρόστιμο που της επιβλήθηκε για παράβαση διάρκειας τεσσάρων ετών είναι κατά 27 % υψηλότερο από αυτό που επιβλήθηκε στη Nedri, η οποία διαπιστώθηκε ότι μετείχε στην παράβαση επί 18 έτη και 8 μήνες.

208 Πάντως, κατά την προσφεύγουσα, δεν αρκεί μόνον η εφαρμογή του ορίου του 10 % για να θεραπευθεί ή για να εξαλειφθεί δυσμενής μεταχείρισή της σε σχέση με τη Nedri.

209 Η Επιτροπή μπορούσε να προβεί στη ρύθμιση αυτή στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της δυνατότητας της Hit Groep να καταβάλει το πρόστιμο, πλην όμως, ακόμη και χωρίς τη δυνατότητα αυτή, η Επιτροπή μπορούσε να αντιμετωπίσει το ζήτημα βάσει της αρχής της αναλογικότητας και της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

210 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

– Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

211 Πρώτον, ορθώς καταλογίστηκε στη Hit Groep ευθύνη για την παράβαση από την 1η Ιανουαρίου 1998 έως τις 17 Ιανουαρίου 2002, λόγω της ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής επί της θυγατρικής της, όπως προκύπτει από το άρθρο 1, σημείο 9, στοιχείο β', της προσβαλλομένης αποφάσεως. Δεδομένου ότι οι δύο εταιρίες αποτελούν ενιαία επιχείρηση κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού, του επιβλήθηκε πρόστιμο 5 056 500 ευρώ, για την καταβολή του οποίου ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, στη δε Hit Groep επιβλήθηκε επιπλέον πρόστιμο 1 877 500 ευρώ.

212 Για τους λόγους που παρατίθενται στις σκέψεις 146 και 187 ανωτέρω, κρίνεται απορριπτέα η επιχειρηματολογία της Hit Groep, κατά την οποία μόνον η Nedri διέπραξε την παράβαση και ότι αυτή υπέχει μόνον αλληλέγγυο ευθύνη, ως στηριζόμενη σε εσφαλμένη ερμηνεία της προσβαλλομένης αποφάσεως.

213 Δεύτερον, έχει βεβαίως κριθεί ότι, όταν η μητρική εταιρία δεν μετέσχε ουσιαστικά στη σύμπραξη και η ευθύνη της στηρίζεται μόνο στη συμμετοχή της θυγατρικής της στην εν λόγω σύμπραξη, η ευθύνη της μητρικής εταιρίας είναι αμιγώς δευτερογενής και παρεπόμενη, εξαρτάται από την ευθύνη της θυγατρικής της (απόφαση Tomkins κατά Επιτροπής, σκέψη 203 ανωτέρω, EU:T:2011:112, σκέψη 38, επικυρωθείσα κατ' αναίρεση με την απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Επιτροπή κατά Tomkins, C-286/11 P, Συλλογή, EU:C:2013:29, σκέψη 39).

214 Ωστόσο, η νομολογία αυτή δεν σημαίνει ότι, κατά τον υπολογισμό προστίμου, σε περίπτωση που δύο χωριστά νομικά πρόσωπα, όπως μια μητρική εταιρία και η θυγατρική της, δεν αποτελούν πλέον, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως περί επιβολής προστίμου σε αυτές, ενιαία επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στοιχεία που προσιδιάζουν σε εκάστη εξ αυτών.

215 Συγκεκριμένα, σε περίπτωση που δύο χωριστά νομικά πρόσωπα, όπως μια μητρική εταιρία και η θυγατρική της, δεν αποτελούν πλέον, κατά τον χρόνο εκδόσεως αποφάσεως με την οποία τους επιβάλλεται πρόστιμο λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού, ενιαία επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, κάθε ένα από τα νομικά αυτά πρόσωπα έχει δικαίωμα να εφαρμοστεί ατομικώς ως προς αυτό το όριο του 10 % του κύκλου εργασιών (απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2013, Kendrion κατά Επιτροπής, C-50/12 P, Συλλογή, EU:C:2013:771, σκέψη 57).

216 Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά το ευεργέτημα της επιείκειας, το οποίο δεν μπορεί να ισχύει για εταιρία η οποία, για μέρος της διάρκειας της παραβάσεως, ανήκε σε ενιαία οικονομικής οντότητα με άλλη επιχείρηση, αλλά είχε παύσει να ανήκει σε αυτήν όταν η εν λόγω επιχείρηση συνεργάστηκε με την Επιτροπή (βλ. τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 196 ανωτέρω).

217 Τρίτον, διαπιστώνεται ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή καθόρισε αρχικώς το βασικό ποσό του προστίμου (τμήμα 19.1 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Στο πλαίσιο αυτό, εκτίμησε ότι έπρεπε να λάβει υπόψη της διαφορετική διάρκεια παραβάσεως, όσον αφορά τη Nedri (18 έτη και 8 μήνες) και τη Hit Groep (4 έτη) (αιτιολογική σκέψη 956 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

218 Επ' αυτής της βάσεως, η Επιτροπή θεώρησε ότι πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο ύψους 113 000 000 ευρώ στη Nedri και 29 000 000 ευρώ στη Hit Groep (αιτιολογική σκέψη 963 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως είχε μετά την πρώτη τροποποιητική απόφαση).

219 Λόγω μη συνδρομής επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων, η Επιτροπή διατήρησε, εν συνεχεία, τα πρόστιμα στα 113 000 000 ευρώ όσον αφορά Nedri και στα 29 000 000 ευρώ όσον αφορά τη Hit Groep (αιτιολογική σκέψη 1057 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως έχει μετά την πρώτη τροποποιητική απόφαση).

220 Περαιτέρω, η Επιτροπή εφάρμοσε ορθώς το όριο του 10 % του κύκλου εργασιών σε κάθε μία από αυτές τις δύο επιχειρήσεις (αιτιολογική σκέψη 1060 της προσβαλλομένης αποφάσεως· βλ. επίσης τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 215 ανωτέρω).

221 Η Επιτροπή εκτίμησε, συνεπώς, ότι στη Nedri πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο 6 742 000 ευρώ (ήτοι 10 % του κύκλου εργασιών της Nedri το 2009) και στη Hit Groep 6 934 000 ευρώ, ήτοι το 10 % του κύκλου εργασιών της Hit Groep για το 2003 (αιτιολογική σκέψη 1071 της προσβαλλομένης αποφάσεως ως έχει μετά την πρώτη τροποποιητική απόφαση).

222 Κατόπιν, ορθώς προέβη σε μείωση του προστίμου της Nedri κατά 25 % λόγω της συνεργασίας της, μείωση της οποίας δεν μπορούσε να τύχει η προσφεύγουσα (αιτιολογική σκέψη 1087 της προσβαλλομένης αποφάσεως· βλ. επίσης τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 196 ανωτέρω).

223 Επ' αυτής της βάσεως, η Επιτροπή επέβαλε στη Nedri πρόστιμο ύψους 5 056 000 ευρώ και στη Hit Groep 6 934 000 (αιτιολογική σκέψη 1057 της προσβαλλομένης αποφάσεως), ορίζοντας ότι οι Hit Groep και Nedri ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον για την καταβολή του πρώτου προστίμου, ύψους 5 056 000 ευρώ (άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

224 Η Hit Groep φρονεί, κατ' ουσίαν, ότι το ύψος του επιβληθέντος σε αυτήν προστίμου, το οποίο είναι υψηλότερο από αυτό που επιβλήθηκε στη Nedri, δεν αποτυπώνει σωστά τη διάρκεια της καταλογισθείσας σε αυτές παραβάσεως, ήτοι 18 έτη και 8 μήνες για τη Nedri και μόνον 4 έτη για τη Hit Groep.

225 Πρέπει, ωστόσο, να ληφθεί υπόψη ότι το τελικό ποσό των επιβληθέντων στις δύο αυτές εταιρίες προστίμων είναι απόρροια, αφενός, της προσαρμογής που επέρχεται δια της εφαρμογής του ορίου του 10 % επί του κύκλου εργασιών τους (απόφαση Kendrion κατά Επιτροπής, σκέψη 215 ανωτέρω, EU:C:2013:771, σκέψεις 57 και 58) και, αφετέρου, της μειώσεως του προστίμου της οποίας έτυχε η Nedri λόγω επιείκειας.

226 Συγκεκριμένα, πριν την εφαρμογή του προαναφερθέντος ορίου, το πρόστιμο που επρόκειτο να επιβληθεί σε κάθε μία από τις δύο αυτές εταιρίες είχε διαμορφωθεί λαμβανομένης υπόψη της διάρκειας της ευθύνης τους, καθώς και, ορθώς, διαφορετικών ετών αναφοράς, όσον αφορά τον κύκλο εργασιών, για την εφαρμογή του ορίου του 10 %.

227 Συνεπώς, η Επιτροπή τήρησε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, διότι οι διαφορές μεταξύ των δύο εταιριών ελήφθησαν δεόντως υπόψη (βλ., συναφώς, απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 176 ανωτέρω, EU:C:2005:408, σκέψεις 321 έως 323).

228 Όσον αφορά την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εκτός του ότι η Επιτροπή συνεκτίμησε τη διάρκεια της παραβάσεως για κάθε μία από τις εταιρίες αυτές, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα επιβληθέντα πρόστιμα δεν αντιβαίνουν στην αρχή της αναλογικότητας, δεν μπορεί να διαπιστωθεί παραβίαση της αρχής αυτής, απλώς και μόνον λόγω διαφοράς στο τελικό ποσό του επιβληθέντος στις δύο αυτές εταιρίες προστίμου (βλ., συναφώς, απόφαση της 4ης Ιουλίου 2006, Hoek Loos κατά Επιτροπής, T-304/02, Συλλογή, EU:T:2006:184, σκέψεις 85 και 86).

229 Κατά συνέπεια, το τρίτο και το τέταρτο σκέλος του τέταρτου λόγου ακυρώσεως κρίνονται απορριπτέα, όπως και ο τέταρτος λόγος στο σύνολό του.

Επί του πέμπτου, επικουρικώς προβαλλομένου, λόγου ακυρώσεως, περί υπερβάσεως της εύλογης διάρκειας από την Επιτροπή

Επιχειρήματα των διαδίκων

230 Η Hit Groep προβάλλει ότι η εύλογη διάρκεια των διοικητικών διαδικασιών στον τομέα του ανταγωνισμού αποτελεί γενική αρχή του δικαίου.

231 Προβάλλει, επιπλέον, ότι η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας μπορεί να επισύρει την ακύρωση της τελικής αποφάσεως και ότι, εφόσον δεν γίνει δεκτή η ακύρωση, θα μπορούσε να μειωθεί το πρόστιμο για λόγους επιείκειας ή ως εύλογο αντιστάθμισμα.

232 Η Hit Groep υπενθυμίζει ότι το εύλογο της διάρκειας της διαδικασίας πρέπει να εξετάζεται βάσει των περιστάσεων εκάστης περιπτώσεως, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το πλαίσιο, τη συμπεριφορά των ενδιαφερομένων κατά τη διαδικασία, την πολυπλοκότητα της υποθέσεως και ενδιαφέρον της υποθέσεως για τους εμπλεκομένους. Υπενθυμίζει, ακόμη, ότι η προθεσμία αρχίζει από την ημερομηνία της πρώτης ερευνητικής πράξεως της Επιτροπής, η οποία έχει σημαντικές συνέπειες για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Πρέπει, επίσης, να λαμβάνεται υπόψη η μέση διάρκεια παρόμοιων υποθέσεων.

233 Ωστόσο, εν προκειμένω, από τους ελέγχους τον Σεπτέμβριο του 2002 έως την έκδοση της τελικής αποφάσεως, τον Ιούνιο του 2010 παρήλθαν 94 μήνες. Η Hit Groep φρονεί ότι η διάρκεια αυτή δεν είναι εύλογη, διότι η υπόθεση στηρίζεται σε αιτήσεις επιείκειας χάρη στις οποίες κατέστη δυνατή η στοιχειοθέτηση της παραβάσεως από την Επιτροπή. Επιπλέον, η καθυστέρηση της διαδικασίας ουδόλως οφείλεται στη Hit Groep. Η Επιτροπή, πάντως, δεν προέβη σε καμία μείωση του προστίμου λόγω υπερβάσεως της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας. Για τον λόγο αυτό, η Hit Groep ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να προβεί στη μείωση αυτή κατά το μέτρο που κρίνει εύλογο.

234 Τέλος, η Hit Groep φρονεί ότι δεν οφείλει αυτή να αποδείξει προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας, καθώς τέτοια απαίτηση υπάρχει μόνον ως προς την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως· αυτή, όμως, ζήτησε μόνο μείωση του προστίμου λόγω υπερβάσεως της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας.

235 Ομοίως, υποστηρίζει ότι δεν είναι υποχρεωμένη να επικαλεστεί ιδιαίτερες περιστάσεις που να δικαιολογούν μείωση του προστίμου – ενδεχομένως και την εξαφάνισή του – στον βαθμό που η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας συνιστά παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 1, της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και του άρθρου 41, παράγραφος 1, του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν πρόκειται για επιπλέον μείωση σε σχέση με αυτή που θα χορηγούσε η Επιτροπή. Απόκειται, συνεπώς, στην Επιτροπή να αποδείξει ότι συντρέχουν ιδιαίτερες περιστάσεις που δικαιολογούσαν εν προκειμένω την υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας.

236 Τέλος, η Hit Groep επισημαίνει ότι, στο πλαίσιο παλαιοτέρων υποθέσεων ανάλογης διάρκειας, η Επιτροπή είχε προβεί με δική της πρωτοβουλία σε μείωση του προστίμου.

237 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

– Υπόμνηση των αρχών

238 Πρώτον, η εύλογη διάρκεια των διοικητικών διαδικασιών στο πλαίσιο της πολιτικής του ανταγωνισμού συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την τήρηση της οποίας διασφαλίζουν τα δικαιοδοτικά όργανά της (βλ. απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, C-452/11 P, EU:C:2012:829, σκέψη 97 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

239 Η αρχή της εύλογης διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας κατοχυρώνεται με το άρθρο 41, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, κατά το οποίο «κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης» (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, Imperial Chemical Industries κατά Επιτροπής, T-214/06, Συλλογή, EU:T:2012:275, σκέψη 284).

240 Δεύτερον, το εύλογο της διάρκειας της διαδικασίας πρέπει να εκτιμάται ενόψει των συγκεκριμένων περιστάσεων κάθε υποθέσεως και, ιδίως, του όλου πλαισίου της, της συμπεριφοράς που επέδειξαν οι εμπλεκόμενοι στη διάρκεια της διαδικασίας, της σημασίας της υποθέσεως για τις διάφορες

ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και του βαθμού πολυπλοκότητάς της (βλ., συναφώς, απόφαση Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 131 ανωτέρω, EU:T:1999:80, σκέψη 126), καθώς και, ενδεχομένως, πληροφοριών ή λόγων που δύναται ενδεχομένως να παραθέσει η Επιτροπή όσον αφορά τις διενεργηθείσες κατά τη διοικητική διαδικασία ερευνητικές πράξεις.

241 Τρίτον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η διοικητική διαδικασία υποδιαιρείται σε δύο διαφορετικά και διαδοχικά στάδια, εκ των οποίων το καθένα έχει τη δική του εσωτερική λογική. Το πρώτο εξ αυτών, το οποίο εκτείνεται έως την ανακοίνωση αιτιάσεων, έχει ως σημείο αφετηρίας την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή, ασκώντας τις εξουσίες που της έχει δώσει ο νομοθέτης της Ένωσης, λαμβάνει μέτρα που συνεπάγονται τον καταλογισμό παραβάσεως, παρέχει δε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να λάβει θέση σχετικά με τον προσανατολισμό της διαδικασίας. Το δεύτερο στάδιο εκτείνεται από την ανακοίνωση αιτιάσεων μέχρι την έκδοση της τελικής αποφάσεως. Το στάδιο αυτό παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να τοποθετηθεί οριστικά επί της προσαπτομένης παραβάσεως (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, C-105/04 P, Συλλογή, EU:C:2006:592, σκέψη 38).

242 Τέταρτον, από τη νομολογία προκύπτει ότι η παραβίαση της αρχής εύλογης διάρκειας της διαδικασίας μπορεί να έχει δύο ειδών συνέπειες.

243 Αφενός, εάν η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας είχε επίπτωση στην έκβασή της, πρόκειται για ελάττωμα ικανό να επιφέρει την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, Technische Unie κατά Επιτροπής, C-113/04 P, Συλλογή, EU:C:2006:593, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

244 Διευκρινίζεται ότι, όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας συνιστά λόγο ακυρώσεως μόνο σε περίπτωση αποφάσεως περί διαπιστώσεως παραβάσεων, εφόσον έχει αποδειχθεί ότι η παραβίαση της αρχής αυτής έθιξε τα δικαιώματα άμυνας των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων. Εκτός της ειδικής αυτής περιπτώσεως, η μη τήρηση της υποχρεώσεως εκδόσεως αποφάσεως εντός ευλόγου χρόνου δεν επηρεάζει το κύριος της διοικητικής διαδικασίας στο πλαίσιο του κανονισμού 1/2003 (βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, T-5/00 και T-6/00, Συλλογή, EU:T:2003:342, σκέψη 74 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, επιβεβαιωθείσα κατ' αναίρεση με την απόφαση Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, σκέψη 241 ανωτέρω, EU:C:2006:592, σκέψεις 42 και 43).

245 Ωστόσο, δεδομένου ότι η τήρηση των δικαιωμάτων άμυνας, αρχή της οποίας ο θεμελιώδης χαρακτήρας έχει επανειλημμένως τονιστεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής, 322/81, Συλλογή, EU:C:1983:313, σκέψη 7), είναι κεφαλαιώδους σημασίας σε διαδικασίες όπως η επίμαχη εν προκειμένω, πρέπει να αποφευχθεί τόσο το ενδεχόμενο τα δικαιώματα αυτά να θιγούν ανεπανόρθωτα λόγω της υπερβολικής διάρκειας του ερευνητικού σταδίου όσο και το ενδεχόμενο η υπερβολική αυτή διάρκεια να εμποδίσει τη συγκέντρωση αποδείξεων για να αναιρεθεί η ύπαρξη μορφών συμπεριφοράς ικανών να στοιχειοθετήσουν ευθύνη των σχετικών επιχειρήσεων. Για τον λόγο αυτό, η εξέταση του ενδεχομένου παρακωλύσεως της ασκήσεως των δικαιωμάτων άμυνας δεν πρέπει να περιορισθεί μόνο στο στάδιο κατά το οποίο τα δικαιώματα αυτά παράγουν τα πλήρη αποτελέσματά τους, δηλαδή στο δεύτερο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας (απόφαση Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, σκέψη 241 ανωτέρω, EU:C:2006:592, σκέψη 50).

246 Αφετέρου, εάν η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας δεν ασκεί επιρροή στην έκβασή της, η παραβίαση αυτή ενδέχεται να οδηγήσει το Γενικό Δικαστήριο, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του, να θεραπεύσει κατά τον δέοντα τρόπο την παραβίαση που απορρέει από την υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, μειώνοντας, ενδεχομένως, το πρόστιμο

που επιβλήθηκε (βλ., συναφώς, απόφαση Technische Unie κατά Επιτροπής, σκέψη 243 ανωτέρω, EU:C:2006:593, σκέψεις 202 έως 204, και απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, T-240/07, Συλλογή, EU:T:2011:284, σκέψεις 429 και 434, επικυρωθείσα κατ' αναίρεση με την απόφαση Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, σκέψη 238 ανωτέρω, EU:C:2012:829, σκέψη 100).

– Εκτίμηση εν προκειμένω

247 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η μεγάλη διάρκεια μιας διοικητικής διαδικασίας μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως ή τη μείωση του προστίμου, μόνον εφόσον η διάρκεια αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί ως υπερβολική.

248 Εν προκειμένω, η διοικητική διαδικασία εξελίχθηκε σε τέσσερα στάδια.

249 Το πρώτο άρχισε στις 9 Ιανουαρίου 2002, με τη γνωστοποίηση από την Bundeskartellamt στην Επιτροπή των εγγράφων που προαναφέρθηκαν στη σκέψη 26 ανωτέρω και περατώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2008 με την ανακοίνωση αιτιάσεων.

250 Κατόπιν άρχισε το δεύτερο στάδιο (βλ. σκέψεις 37 έως 42 ανωτέρω), το οποίο περατώθηκε με την έκδοση της αρχικής αποφάσεως στις 30 Ιουνίου 2010.

251 Μετά την άσκηση των πρώτων προσφυγών (βλ. σκέψη 10 ανωτέρω), η Επιτροπή εξέδωσε στις 30 Σεπτεμβρίου 2010 την πρώτη τροποποιητική απόφαση (βλ. σκέψη 4 ανωτέρω), προκειμένου να διορθώσει διάφορα σφάλματα που είχε εντοπίσει στην αρχική απόφαση, περατώνοντας έτσι το τρίτο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας.

252 Τέλος, στις 4 Απριλίου 2011, περατώθηκε το τέταρτο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, με την έκδοση, από την Επιτροπή, της δεύτερης τροποποιητικής αποφάσεως, με την οποία η Επιτροπή δέχθηκε να μειώσει το πρόστιμο που είχε επιβληθεί, αφενός, στις ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine και ArcelorMittal Wire Γαλλία, και αφετέρου, στις SLM και Ori Martin (βλ. σκέψη 6 ανωτέρω).

253 Επισημαίνεται, εξαρχής, ότι ο λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα αφορά μόνον τα δύο πρώτα στάδια της διοικητικής διαδικασίας.

254 Στις 17 Δεκεμβρίου 2013, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Γενικό Δικαστήριο απεύθυνε έγγραφη ερώτηση στην Επιτροπή, ζητώντας αναλυτική περιγραφή των ενεργειών της μετά τους ελέγχους που διενεργήθηκαν στις 19 και 20 Σεπτεμβρίου 2002 και έως την έκδοση της αρχικής αποφάσεως.

255 Η Επιτροπή απάντησε στην ερώτηση αυτή με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Φεβρουαρίου 2014.

256 Αντίγραφο της απαντήσεως της Επιτροπής κοινοποιήθηκε στη προσφεύγουσα στις 7 Φεβρουαρίου 2014 από τη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου.

257 Η Επιτροπή παραθέτει, στην απάντησή της, κατά τρόπο αναλυτικό και πειστικός, τις ενέργειές της καθ' όλη τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και τους λόγους για τους οποίους η διαδικασία διάρκεσε από το 2002 έως το 2010.

258 Η διάρκεια της διαδικασίας οφείλεται σε πολλούς παράγοντες εν προκειμένω.

259 Συναφώς, πρέπει να ληφθούν υπόψη η διάρκεια της συμπράξεως (μεγαλύτερη των 18 ετών), η ιδιαίτερη εκτεταμένη γεωγραφική της έκταση (η σύμπραξη αφορούσε την πλειονότητα των κρατών μελών), η οργάνωση της συμπράξεως από γεωγραφικής και χρονολογικής απόψεως (διάφορες επιμέρους ομάδες, οι οποίες περιγράφονται στις σκέψεις 46 έως 58), ο αριθμός των συσκέψεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των επιμέρους ομάδων (περισσότερες από 500), ο αριθμός των εμπλεκομένων επιχειρήσεων (17), ο αριθμός των αιτήσεων επιείκειας (βλ. σκέψεις 27 και 32 επ. ανωτέρω) και ο ιδιαίτερα αυξημένος όγκος των καταρτισθέντων σε διάφορες γλώσσες εγγράφων τα οποία είτε προσκομίστηκαν είτε κατασχέθηκαν κατά τους ελέγχους και έπρεπε να εξεταστούν από την Επιτροπή, οι πλείονες αιτήσεις παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών που υποχρεώθηκε να στείλει η Επιτροπή σε διάφορες εμπλεκόμενες εταιρίες ανάλογα με την πρόοδό της όσον αφορά την κατανόηση της συμπράξεως (βλ. σκέψεις 29 επ. και σκέψεις 42 επ. ανωτέρω), ο αριθμός των αποδεκτών της ανακοινώσεως ανακοίνωση αιτιάσεων (άνω των 40), ο αριθμός των γλωσσών διαδικασίας (8), καθώς και διάφορες αιτήσεις που υποβλήθηκε όσον αφορά την ικανότητα καταβολής του προστίμου (14).

260 Βάσει των πληροφοριών που προσκόμισε η Επιτροπή, οι οποίες μαρτυρούν αυξημένη πολυπλοκότητα της υποθέσεως, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι η διάρκεια των δύο πρώτων σταδίων της διαδικασίας, μολονότι μεγάλη, δεν μπορεί εντούτοις να χαρακτηριστεί υπερβολική. Επομένως, η Επιτροπή δεν υπερέβη την εύλογη διάρκεια της διαδικασίας και, ως εκ τούτου, ο πέμπτος λόγος κρίνεται απορριπτέος.

Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος προβλήθηκε από τη Hit Groep με το υπόμνημα απαντήσεως και στο πλαίσιο του οποίου προβάλλεται ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη της εσφαλμένο χρονικό διάστημα για τον υπολογισμό του προστίμου

Επιχειρήματα των διαδίκων

261 Η Hit Groep προβάλλει ότι η Επιτροπή παρέθεσε για πρώτη φορά με τα σημεία 23 έως 25 του υπομνήματος αντικρούσεως, πλήρως και αναλυτικώς, τον τρόπο με τον οποίο υπολόγισε το επιβληθέν σε αυτή πρόστιμο.

262 Φρονεί ότι ο τρόπος αυτός υπολογισμού δεν προκύπτει ούτε από την ανακοίνωση αιτιάσεων ούτε από την προσβαλλόμενη απόφαση.

263 Η Hit Groep προβάλλει ότι το βασικό ποσό στο οποίο στηρίχθηκε η Επιτροπή για τον υπολογισμό του επιβληθέντος σε αυτήν προστίμου ήταν 30 584 561 ευρώ. Εξάλλου, από την υποσημείωση στο σημείο 25 του υπομνήματος αντικρούσεως προκύπτει ότι το ποσό αυτό αντιστοιχεί στην αξία των πωλήσεων που πραγματοποίησε από τις 9 Ιανουαρίου έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2002.

264 Στη συγκεκριμένη υποσημείωση διευκρινίζεται:

«Πρόκειται για την αξία των πωλήσεων για το διάστημα από τις 9.1.1996 έως τις 19.9.2002. Για κάθε μία από τις πέντε περιόδους της συμπράξεως (1.1.1984 έως 31.12.1985, 1.1.1986 έως 14.12.1992, 15.12.1992 έως 31.12.1993, 15.12.1992 έως 31.12.1993, 1.1.94 έως 8.1.1996, 9.1.1996 έως 19.9.2002), η Επιτροπή προσδιόρισε την αξία των πωλήσεων, εν συνεχεία πολλαπλασίασε την αξία αυτή με τον αντίστοιχο συντελεστή λόγω διάρκειας. Για λόγους σαφήνειας, οι αξίες αυτές παρατίθενται στην τροποποιητική απόφαση, σε πίνακα ο οποίος προστέθηκε στην αιτιολογική σκέψη 935 της αποφάσεως.»

265 Η Hit Groep προβάλλει ακόμη ότι με την πρώτη τροποποιητική απόφαση προστέθηκε στην αιτιολογική σκέψη 935 της προσβαλλομένης αποφάσεως πίνακας στον οποίον όμως δεν αναγράφεται η επωνυμία της.

266 Κατά συνέπεια, υποστηρίζει ότι οι διευκρινίσεις αυτές εμφανίστηκαν για πρώτη φορά με το υπόμνημα αντικρούσεως.

267 Υπενθυμίζει, ωστόσο, ότι της καταλογίστηκε ευθύνη, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, για διαπραχθείσα από τη Nedri παράβαση μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1998 και 17ης Ιανουαρίου 2002, ενώ η Επιτροπή προσδιόρισε την αξία των πωλήσεων της Nedri βάσει του διαστήματος μεταξύ 9ης Ιανουαρίου και 19ης Σεπτεμβρίου 2002.

268 Θεωρεί ότι, για τον λόγο αυτό, της επιβλήθηκε πρόστιμο για διάστημα κατά πολύ μεγαλύτερο από αυτό για το οποίο ευθυνόταν.

269 Πάντως, κατά την προσφεύγουσα, ο αριθμός των ετών για τα οποία καταλογίζεται στην επιχείρηση ευθύνη για παράβαση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό του προστίμου.

270 Τέλος, η Hit Groep προβάλλει ακόμη ότι από την αιτιολογική σκέψη 5 της δεύτερης τροποποιητικής αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορεί να καταλογίζει στις μητρικές εταιρίες ευθύνη, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, «μόνο για το μέρος του προστίμου που αντιστοιχεί στο χρονικό διάστημα κατά το οποίο η μητρική εταιρία αποτελούσε ενιαία επιχείρηση με τις θυγατρικές της», πλην όμως της επιβλήθηκε πρόστιμο μεγαλύτερο από αυτό που επιβλήθηκε στη Nedri.

271 Η Επιτροπή αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή..

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

272 Με έγγραφα της 6ης Μαΐου και της 26ης Ιουλίου 2011, η Hit Groep ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο να της επιτρέψει να συμπληρώσει τους λόγους ακυρώσεως που είχε προβάλει, επειδή, όπως υποστήριξε, περιήλθαν σε αυτή, για πρώτη φορά με το υπόμνημα αντικρούσεως της Επιτροπής, πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού του προστίμου.

273 Το έγγραφο της 6ης Μαΐου 2011 υποβλήθηκε πριν παρέλθει η προθεσμία που της είχε δοθεί για την κατάθεση υπομνήματος απαντήσεως, η οποία έληγε στις 17 Μαΐου 2011.

274 Η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι οι επίμαχες πληροφορίες ήταν ήδη διαθέσιμες τόσο στην αρχική απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 927 επ.) όσο και στην πρώτη τροποποιητική απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 930 και 932 και συνημμένος πίνακας) και ότι πρόκειται για νέο και, συνεπώς, απαράδεκτο λόγο ακυρώσεως.

275 Αφενός, επισημαίνεται ότι οι αιτιολογικές σκέψεις 930, 932 και 933 της προσβαλλομένης αποφάσεως έχουν ως εξής:

> «930 Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις όσον αφορά τη διάρκεια της εμπλοκής στην παράβαση (βλ. κεφάλαια VI και VII), η τελευταία πλήρης εταιρική χρήση συμμετοχής στην παράβαση είναι το 2000 για τη DWK και το 2001 για όλες τις υπόλοιπες επιχειρήσεις που είναι αποδέκτριες της παρούσας αποφάσεως.
>
> [...]
>
> 932 Η γεωγραφική έκταση της συμπράξεως εξελίχθηκε συν τω χρόνων. Από το 1984 έως 1995 (εποχή της Ομάδας Ζυρίχης), κάλυπτε τη Γερμανία, Γαλλία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, την Ισπανία και την Αυστρία. Μετά το 1992 (στο πλαίσιο των συνεννοήσεων της Ομάδας Ισπανίας), η σύμπραξη συμπεριέλαβε και την Πορτογαλία. Από το 1996 έως το 2002 (εποχή κρίσεως στην Ομάδα Ζυρίχης, όταν ετοιμαζόταν η συνεννόηση της Ομάδας Ευρώπη όσον αφορά τις ποσοστώσεις, εποχή της Ομάδας Ευρώπης και εποχή επεκτάσεως), η σύμπραξη

κάλυπτε γεωγραφικά τις ίδιες χώρες, όπως στην εποχή της ομάδας Ζυρίχης, περιλαμβανομένης της Πορτογαλίας, καθώς και τη Δανία, τη Σουηδία, τη Φινλανδία και τη Νορβηγία (βλ. τμήματα 9.1.1 έως 9.1.5). Τούτο λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό της αξίας των πωλήσεων, αποκλειομένων των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Πορτογαλία πριν τη 15η Δεκεμβρίου 1992 και των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν σε Δανία, Σουηδία, Φινλανδία και Νορβηγία πριν την 9η Ιανουαρίου 1996.

933 Η Επιτροπή διαπιστώνει, εξάλλου, ότι η αξία των πωλήσεων σε Ισπανία, Αυστρία, Φινλανδία, Σουηδία και Νορβηγία δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για όλη τη διάρκεια της παραβάσεως, διότι η Ισπανία προσχώρησε στην ΕΚ την 1η Ιανουαρίου 1986 και η Συμφωνία για τον ΕΟΧ τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 1994. Οι πωλήσεις στις χώρες αυτές πριν την 1η Ιανουαρίου 1986 και την 1η Ιανουαρίου 1994, αντιστοίχως, δεν έχουν συνυπολογιστεί στην αξία των πωλήσεων. Το στοιχείο αυτό εξετάζεται στο τμήμα 19.1.6.»

276 Εξάλλου, στην πρώτη τροποποιητική απόφαση, η Επιτροπή αναφέρει τα εξής:

«5) Προς αποσαφήνιση του τρόπου υπολογισμού των πωλήσεων που διέπει την απόφαση όσον αφορά τις διάφορες περιόδους που περιγράφονται στο τμήμα 19.1.2, τα ακόλουθα στοιχεία θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στην αιτιολογική σκέψη 935:

— 9. Nedri (απάντηση της 30ής Ιουνίου 2009):

— 01.01.1984 – 31.12.1985 : 30 157 611 ευρώ

— 01.01.1986 – 14.12.1992 : 30 389 997 ευρώ

— 15.12.1992 – 31.12.1993 : 30 389 997ευρώ

— 01.01.1994 – 08.01.1996 : 30 389 997 ευρώ

— 09.01.1996 – 19.09.2002 : 30 584 561ευρώ.»

277 Προκύπτει, εξάλλου, από το άρθρο 3, σημείο 22, της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως ότι αυτή απευθύνεται στη Hit Groep.

278 Είναι, συνεπώς, ορθή η θέση της Επιτροπής ότι οι επίμαχες πληροφορίες δεν περιήλθαν σε γνώση της προσφεύγουσας για πρώτη φορά με το υπόμνημα αντικρούσεως.

279 Η Hit Groep μπορούσε, βεβαίως, να ζητήσει να προσαρμόσει τα αιτήματά της, μετά την έκδοση της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως, αλλά εντός δίμηνης προθεσμίας.

280 Συγκεκριμένα, για να είναι παραδεκτό ένα αίτημα προσαρμογής των αιτημάτων, πρέπει να υποβληθεί εντός της προθεσμίας του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. (αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2011, Enviro Tech Europe και Enviro Tech International κατά Επιτροπής, T-291/04, Συλλογή, EU:T:2011:760, σκέψη 96, και της 6ης Σεπτεμβρίου 2013, Bank Melli Iran κατά Συμβουλίου, T-35/10 και T-7/11, Συλλογή, EU:T:2013:397, σκέψη 55).

281 Πάντως, εν προκειμένω, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής κατά της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως είναι προ πολλού παρέλθει, όταν η προσφεύγουσα υπέβαλε το αίτημά της με το έγγραφο της 6ης Μαΐου 2011.

282 Επομένως, αυτός ο λόγος ακυρώσεως είναι απαράδεκτος.

283 Εν πάση περιπτώσει, ο λόγος αυτός είναι και αβάσιμος, διότι η Επιτροπή ορθώς εκτίμησε, κατά τον υπολογισμό του επιβληθέντος στη Hit Groep προστίμου, ότι η αξία των πωλήσεων ανέρχεται σε 30 584 561 ευρώ και, στη συνέχεια, πολλαπλασίασε το ποσό αυτό με τον συντελεστή 4, προς συνεκτίμηση της διάρκειας της καταλογιστέας στη Hit Groep παραβάσεως. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς ό,τι διατείνεται η προσφεύγουσα, δεν της επιβλήθηκαν κυρώσεις για διάστημα μεγαλύτερο από αυτό για το οποίο της καταλογίστηκε ευθύνη (βλ. σκέψεις 217 και 226 ανωτέρω).

284 Συνεπώς, ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του έβδομου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας από το Γενικό Δικαστήριο

285 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα υποστήριξε, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπερέβη την εύλογη διάρκεια εξετάσεως της προσφυγής της και ότι απαιτείται αντίστοιχη προσαρμογή του προστίμου που της επιβλήθηκε.

286 Διαπιστώνεται ότι τέτοια αιτίαση είναι απαράδεκτη, όταν προβάλλεται στο πλαίσιο της προσφυγής που αποτελεί αντικείμενο της δίκης σε σχέση με την οποία υποστηρίζεται ότι παραβιάστηκε η αρχή της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας.

287 Συγκεκριμένα, εάν το τμήμα του δικαστηρίου, το οποίο έχει επιληφθεί της προσφυγής, εξέταζε την αιτίαση αυτή, θα έπρεπε να αποφανθεί επί της ορθότητας ή της νομιμότητας της δικής του συμπεριφοράς, προκαλώντας στον προσφεύγοντα εύλογες αμφιβολίες όσον αφορά την αμεροληψία των δικαστών και την ανεξαρτησία του τμήματος (βλ. απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, CEPSA κατά Επιτροπής, T-497/07, EU:T:2013:438, κατά της οποίας έχει ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως, σκέψη 268 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

288 Επομένως, η εκ μέρους δικαιοδοτικού οργάνου της Ένωσης παράβαση της υποχρεώσεώς του, που απορρέει από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, να εκδικάζει τις υποθέσεις που άγονται ενώπιόν του εντός ευλόγου προθεσμίας πρέπει να έχει ως συνέπεια την παροχή δυνατότητας ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (αποφάσεις Kendrion κατά Επιτροπής, σκέψη 215 ανωτέρω, EU:C:2013:771, σκέψη 94, και της 26ης Νοεμβρίου 2013, Groupe Gascogne κατά Επιτροπής, C-58/12 P, Συλλογή, EU:C:2013:770, σκέψη 83).

289 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο έβδομος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος.

290 Από το σύνολο των προεκτεθέντων, συνάγεται ότι κανένας από τους λόγους ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Συνεπώς, η προσφυγή κρίνεται εξ ολοκλήρου απορριπτέα, χωρίς να είναι, συναφώς, απαραίτητη, η μεταρρύθμιση του επιβληθέντος σε αυτή προστίμου, στο πλαίσιο αυτό της πλήρους δικαιοδοσίας του Γενικού Δικαστηρίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

291 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Η HIT Groep BV φέρει τα δικαστικά της έξοδα καθώς και τα δικαστικά έξοδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιουλίου 2015.

(υπογραφές)